

MAFFIUS

MAFFIUS, een min of meer regelmatig uitkomend informatie- en opiniebulletin van de universiteit te Maastricht

Maffius, nr. 1
4e jaargang, januari 1978

Inhoudsopgave:

Het jongetje uit de slagerij aan de Boschstraat	1	Oproep kandidaten bestuur Stichting Maffius	31
In de Kijker: Dhr. Tans	17	WieWatWaar	32
Van binnen uit	26	Reakties: B. van Swaay	
<u>Officiële informatie:</u>		H. Philipsen: Is er leven voor de dood?	33
Publicaties, voordrachten en congressen	27	P. van Breda-Vriesman	36
De verdere ontwikkeling van de RL	28	Lieve mensen	37
		Kokogruis	38
		Filmweek: Te gek om los te lopen	39

redactieleden Maffius

Kees Schröer
Hans Hagen
Puck Muller
Wim Hermens
Marijke Niemann
Jan Muytjens
Jaap Zuidweg
Henny Peltenburg
Inge Dauphin
Joep Offermans

Vijverdal
Biomedisch Centrum
Hoofdgebouw
Student
Redaktiesekretaresse
Adviseur

Eindredactie: Inge Dauphin

Redactieadres:
Inge Dauphin, Vijverdal
Vijverdalseweg 1
043-841777 tst. 2173

AV-groep/KOO Lay-out, illustraties
en drukwerk voorbereiden.

” van de redactie

Allereerst voor 1976 voor alle goedgezinde Maffiuslezers een wensje en voor alle slechtgezinde Maffiuslezers een verwensje.

Verder is dit nummer een (gedeeltelijk) themanummer:
het gedeelte voor het blauw is geheel gewijd aan Dhr. Tans.

” Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, foto copie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie. ”

Het jongetje uit de slagerij aan de Boschstraat

In januari 1957 publiceert het gewest Limburg van de PvdA een pamflet, waarin de voorman van de partij in Limburg centraal staat. Met welgekozen woorden wordt de jeugd van die voorman beschreven:

"Hij bracht kleine pakjes vlees en vet naar de vervelose huizen. Hij was moeders oudste: hij begreep wat ze avond aan avond gebogen over het grote kasboek deed. De touwtjes aan elkaar knopen, was een uitdrukking waarmee hij werd grootgebracht. Dit zijn beelden uit zijn jeugd: een altijd tobvende, cijferende moeder en een huis, waarin je nooit eens fijn onder elkaar was. Je ouders die nooit eens uitgingen en - fijn! - de kleine pleintjes bij de Grote Markt, waarop de jongens voetbalden (je kon niet meedoen als je op de kleintjes moest passen) en het standbeeld van Minckelers, die het lichtgas uitvond (zo iets wist je!), in een klein groen vierkant, met mooie gaslantaarns op de hoeken.

Hij ging naar school bij de pioniers van het lager onderwijs voor jongens in Maastricht: de broeders van de Onbevleete Ontvangenis. Zij ontdekten dat hij rap kon leren en praatten erover met zijn ouders.

Hij hoefde niets te vrezen."

Dat jongetje heette - u had het al geraden - Jean, Guillaume, Hubert Tans, geboren 19 januari 1912 in het huis op de hoek van de Breulingstraat en de Boschstraat, in de oude kern van Maastricht.

Tans:

"Het Boschstraatkwartier dat voor een belangrijk deel al tegen de grond ligt, was een grote krottenbuurt. Het was de buurt waar de arbeiders van de Sphinx voor het meerendeel woonden, en die daar niet bepaald de meeste voorrechten van onze samenleving genoten. Het was een van de slechtste situaties die je je in de sociale geschiedenis in kunt denken. Grote gezinnen, weinig kamers, een- of tweekamerwoningen. Men huisde met vijf, zes gezinnen in een woning waar tegenwoordig één, hoogstens twee gezinnen in onder zijn gebracht. Van huiselijk leven was in zo'n situatie uiter-

aard geen sprake. Men leefde voor een groot deel op straat. Of in de kroeg. Drankmisbruik was aan de orde van de dag. Ik herinner mij nog een gezin in de Breulingstraat, ik meen met zeven of acht kinderen. Daar werd 's avonds voor het slapen stro op de grond gelegd. De volgende morgen werd het stro bij elkaar gegooid, en in dezelfde kamer verder geleefd."

Het politieke, maatschappelijke en sociale leven vormt in die jaren in het zuiden één gesloten systeem, waarop de rooms-katholieke kerk haar stempel drukt. Van werkelijk verzet tegen de sociale misstanden valt weinig te bespeuren.

Tans:

"De arbeidersklasse - verreweg het grootste deel van de bevolking - vormde het draagvlak waarop het gezag voor een belangrijk deel steunde en waardoor het in die dagen sterk conservatieve beleid werd geschraagd. Nogal merkwaardig in een sociaal achterlijke situatie. Maar begrijpelijk wanneer men bedenkt dat alles wat socialisme was, getroffen was door een kerkelijk verbod. Dat bepaalde in organisatorisch opzicht je maatschappelijke en politieke mogelijkheden. Men kreeg van jongs af aan ingeprent dat men alleen lid mocht zijn van katholieke verenigingen. Te stemmen viel er alleen op de enig zaligmakende R.K.-Staatspartij. Dat hielden preekstoel en al die rond de kerk gegroepeerde katholieke organen behoorlijk warm. Wie zich daaraan niet hield, schakelde zichzelf uit. Want wie buiten de kerk stond, verdween daarmee tevens naar de rand van de samenleving. En van daaruit viel weinig te pruttelen.

Maar men schikte zich. Men wist niet beter, of het was nu eenmaal de onontkoombare consequentie van zijn diepste overtuiging. Wat kan men dan meer verwachten dan ontstellende apathie en verdrongen wrok?"

Sjeng's heldere verstand blijft niet onopgemerkt. Hij mag doorleren, en gaat na het gymnasium te hebben doorlopen Nederlands studeren in Nijmegen. In 1934 woont hij op kamers, samen met zijn broer Jef en hun vriend Jef Kerckhoffs, nu advocaat in Maastricht.

Kerckhoffs:

"We leefden er met een zuidelijke inslag. We hielden regelmatig feestjes, waaraan Sjeng actief deelnam. 's Avonds, zo rond 11 uur gingen Sjeng en ik op stap om nog een biertje te drinken. Dat biertje werd er vaak ook meer dan 1 en het werd doorgaans nachtwerk. Jef ging bijna nooit mee, die werkte door."

Ook het studentenleven in Nijmegen staat volledig onder de invloed van de R.K.-Kerk. De studenten zijn niet te beroerd om in opdracht van de moderator rotte eieren te gooien naar Sanitas, een winkel waar voorbehoedsmiddelen worden verstrekt.

Tans wordt lid van het studentencorps.

Tans:

"Ik herinner mij, dat we als redactie van Vox Carolina, het studentenblad, eens een nummer hebben uitgegeven waarin we ons opstelden tegen de politiek van de Rooms-katholieke staatspartij. Naar aanleiding van wat, weet ik niet meer. Maar het was niet meer dan een kritische bijdrage tot discussie, waaraan iedere neiging tot scheuring - uiteraard! - vreemd was. Dat heeft er niettemin toe geleid, dat de redactie onmiddellijk "geciteerd" werd door het universiteitsbestuur.

Dat betekende dat we op het matje moesten komen en scherp werden berispt. Hoe kreeg je het ook in je hoofd om tegen het gezag en tegen de vanzelfsprekendheid van de patronen je stem te verheffen? Dat was fout. Je werd helemaal opgevoed in het handelen op gezag, naar wat van boven aan je werd meegegeven. Dat gold voor de godsdienst zowel als voor de terreinen van het maatschappelijk leven waarvan de godsdienst het centrum vormde."

Nijmeegsch Studenten Weekblad

Vox Carolina

Verschijnt Vrijdagsavonds, behalve in de vakantie - Abonnement f 5.- p. j.

Redactie: Ben Drion, Jan de Lepper, Toon Mertens, Ben Overmaat, Jeng Tans, Nico Vroom

Tijdens zijn studietijd steekt het fascisme de kop op. Als politieke beweging verkrijgt het eerst nogal wat aanhang, zowel onder arbeiders, als onder intellectuelen.

Tans:

"Je zit natuurlijk wel in een afschuwelijke situatie, als je moet wat je eigenlijk niet wil. Als je wat weten wilde, dan moest je zelf op pad gaan. Nou, ik had wel heel gauw in de gaten dat het fascisme lood om oud ijzer was om het maar heel zacht te zeggen. Maar hoe kwamen in het zuiden van het land veel mensen op dat pad terecht? Juist vanwege die sociale situatie, de ontzettende werkloosheid. Vergeet niet dat er heel slechte voorzieningen waren voor degenen die geen werk konden vinden. De voorzieningen die er waren hadden eigenlijk veel meer het karakter van bedeling. Er werd soep uitgedeeld bij de gaarkeukens. Er zat dus wel intern verzet bij die mensen, maar ze konden het niet kwijt. Bij de stembus kon het wel tot uitdrukking worden gebracht. En dan is het in de bittere sociaal-economische situatie van die dagen niet zo verwonderlijk, dat NSB en Zwart Front al gauw wat vat bleken te krijgen zelfs op arbeiders en boeren.

Maar er is ook nog iets anders. Het is niet zo toevallig dat het autoritaire politieke denken het sterkste wortel bleek te kunnen schieten in het traditioneel katholiek deel van Europa. In Spanje, Italië, Portugal, Zuid-Duitsland, Hongarije, Oostenrijk. Dat heeft wel degelijk ook te maken gehad met de hele sfeer in gezinsleven en opvoeding, die, waar de katholieke kerk domineerde, doortrokken was door gezagsdenken en hiërarchische verhoudingen.

Ook bij ons bleek de bevolking het meest gevoelig voor leidersgebralen en daarbij horende filosofieën in Brabant en Limburg. Maar daar kwam al snel hetzelfde beschermende afweermecanisme voor in beweging dat ten opzichte van het socialisme zo effectief bleek te werken, toen de "nieuwe orde" al te gevaarlijk bleek te worden voor de eigen katholieke organisatieclan.

En daarmee was de cirkel weer gesloten. Het leven kon rijk en rooms verder."

Parallel met de opkomst van het fascisme is er de opkomst van het anti-fascisme. Het verzet tegen het fascisme loopt van scherpe propaganda naar meer afstandelijke analyses, waarin de oorzaken van het succes van het fascisme worden nagegaan. Zo stelt Jacques de Kadt in "Het fascisme en de nieuwe vrijheid", dat het succes van het fascisme vooral moet worden verklaard uit het falen van de andere ideologieën en partijen - zoals het socialisme en het liberalisme - om een behoorlijk antwoord te geven op de sociale en politieke vraagstukken van die tijd. Hij bepleit een vooruitstrevende politiek met bijbehorende partij-organisatie, die zich niet meer uitsluitend op de arbeidersklasse richt, en daardoor ook aantrekkelijk wordt voor de middenklassen. Zijn denkbeelden stonden onmiskenbaar aan de wieg van de na-oorlogse PvdA.

Overigens blijft het intellectuele verzet tegen het fascisme voor Tans bijna letterlijk een gesloten boek.

Tans:

"Ik ben niet direct beïnvloed door die schrijvers. Literatuur uit een andere levenskring was voor ons weinig en moeilijk toegankelijk. Ook omdat zulke boeken geen vrienden waren, met wie je intieme omgang mocht hebben. Je zat nu eenmaal in dat spanningsveld van het verbod. Achteraf ongelooflijk van naïviteit. Maar het was niettemin de barre realiteit van je opvoeding. Ik geloof dan ook dat mijn ontwikkeling veel meer in relatie moet worden gezien met mijn eigen denkpatronen. En dat is natuurlijk maar betrekkelijk geleidelijk gegaan."

Na zijn afstuderen in 1936 blijft Tans werkloos.

Tans:

"dat was toen zeker zo erg als nu. Temeer omdat er ook helemaal geen voorzieningen waren, je kreeg geen cent. Ik moest bij mijn ouders mijn zakcentje halen. Op je vijftiende jaar! Dat speelt natuurlijk ook een belangrijke rol in je hele ontwikkelingsproces. Een trieste bedoening hoor!

Ik heb er wel voor gezorgd dat die eerste post-universitaire jaren toch geen verloren jaren werden en van de gelegenheid gebruik maakt om te promoveren. In februari 1936 ben ik afgestudeerd, in oktober 1938 gepromoveerd. Je benoemingskans werd er uiteraard groter door. Maar ik was toch ook gegrepen door mijn vak en meende dat mijn toekomst wel in het veld van de wetenschap zou liggen. Maar het lot zal anders beschikken."

In zijn proefschrift behandelt Tans de dialecten in en rond Maastricht. Zijn kennis daarover kon hij onverwacht jaren later maatschappelijk dienstbaar maken, als hij de politie van Maastricht helpt bij het oplossen van een moord: de politie had de stem van de verdachte op een band staan, en dankzij Tans' aanwijzingen uit welke dialectsfeer de verdachte afkomstig zou kunnen zijn, kon de zaak snel worden opgelost.

Maar ondanks zijn doctorstitel is er géén werk voor Tans. Begin 1939 hakt hij de knoop door - hij heeft intussen tijdens invallen op een middelbare school zijn huidige vrouw, Jo van Hardenberg, leren kennen - hij solliciteert in Indië en wordt benoemd, maar bij de keuring wordt TBC ontdekt. Er volgen twee jaren in het sanatorium in Horn. Het verblijf in het sanatorium betekent in meerdere opzichten een ommekeer in zijn bestaan.

Hij heeft meer dan tot nu toe de gelegenheid om over maatschappelijke en politieke problemen na te denken, mede in hun relatie tot godsdienst en levensbeschouwing.

Na zijn ontslag uit het sanatorium raakt Tans al snel betrokken bij verzetsactiviteiten rond Christoffor, een illegaal katholiek blad, en rond het illegale blad *Je Maintiendrai*, dat een meer gemengd samengestelde redactie heeft.

Tans:

"Met een centrale redactie werd dit werk decentraal georganiseerd en geredigeerd. Maar de afspraak was dat als de bevrijding niet onmiddellijk het hele land zou omvatten, naar bevind van zaken en naar vermogen zou worden gehandeld met het uitgeven in de legaliteit. Daar de bevrijding van een deel van het zuiden in 1944 een klein jaar eerder plaatsvond dan de rest van het land, werd in Maastricht voor het eerst een illegaal blad - *Je Maintiendrai* - legaal uitgegeven. Een hele belevenis! Ik fungeerde als hoofdredacteur. Dat heeft geduurd tot het hele land was bevrijd. Toen is de zaak gecentraliseerd in Amsterdam."

In de jaren tussen de beide wereldoorlogen was een elders ongekend systeem van katholieke organisaties en katholieke verenigingen gegroeid, dat zich uitstreekte over alle terreinen van het leven. Politiek werd bedreven binnen de grenzen van het katholieke geloof. Men was geabonneerd op een katholieke krant, een katholieke illustratie, een katholiek jeugdblaadje. Kinderen genoten katholiek onderwijs van kleuterschool tot universiteit. In katholiek verband werd naar de radio geluisterd, op reis gegaan, het leven verzekerd, kunst bedreven en sport beoefend. Kortom, het isolement werd doorgedreven tot in het absurde.

In de plannen die tijdens de oorlog werden beraamd over het Nederland in vrijheid, was geen plaats meer voor dit tot vervreemding leidend systeem. De oorlog had de eenheid gebracht. Tegenstellingen van klasse en religie zouden na de oorlog geen kans meer krijgen. Het oude systeem moest doorbroken worden en in plaats daarvan moeten katholieken en protestants-christelijken het recht en de mogelijkheid hebben ook hun plaats te vinden in een niet-confessionele partij, zoals in de (latere) PvdA. De doorbraakgedachte leeft sterk in de reeds genoemde kringen van Christoffor en *Je Maintiendrai*.

Tans:

"Christofoor poneerde zonder meer dat de emancipatie van de katholieken voltooid was en dat daarom de tijd voor een eigen katholieke eenheidspartij voorbij was. Het oude politieke systeem had zich overleefd en moest worden doorbroken. En snel!

Ik zie ze nog bij ons de trap opstormen in september 1944, de verzetsvrienden uit Brabant, toen na enkele weken het contact met hen tot stand kwam, onder de kreet: Wij hebben haast! Wij hebben haast! Dat tekende onze mentaliteit toen. Gauw effe je sterk maken. De schouders eronder en dan is de wereld hervormd. Zo vertekend was onze maatschappelijk taxatie onder invloed van de oorlogsbeleving.

Ons haastgevoel was gauw over

Tans behoorde in 1946 tot de oprichters van de PvdA. De nieuwe democratisch-socialistische partij is nadrukkelijk niet bedoeld als een regelrechte voortzetting van de oude SDAP, maar wil zich ook richten op andere bevolkingsklassen dan de arbeiders, en ontdekt zich bovendien van het oude anti-religieuze sentiment.

Tans:

"De kans op succes was natuurlijk gegeven door het gelukkige feit dat de oude socialistische partij, de SDAP, zich had opgeheven. Dat is een hele strijd geweest. Zoals de katholieken in hun huis leefden zo leefden de socialisten in hun huis. Dat was ook een religie voor velen. Daar had men ook zijn mores, zijn sfeer, zijn liederen, zijn slogans. En dat opgeven, ik kan er best inkomen langzamerhand, dat het een geweldig offer is geweest voor vele mensen. Je moet niet vergeten dat het grootste gedeelte van de PvdA SDAP was, zoiets 90 %. 10 % was nieuw. Dan hoef je je er niet over te verbazen dat die 90 % voor het grootste deel hun stempel drukten op de totaliteit. Intern kostte het ook wel de nodige moeite om wat meer begrip ervoor te wekken dat buiten de oude SDAP mensen waren die op dezelfde noemer stonden. Je kunt het de mensen uit het SDAP niet kwalijk nemen dat die er na de oorlog niet direct van doordrongen waren dat het toch eigenlijk wel beste jongens waren die hun altijd uitgescholden en verguisd hadden.

Eén voordeel heeft de nieuwe PvdA boven de oude SDAP: als nieuwe partij valt ze niet langer onder de door de kerk voor katholieken verboden organisaties. Het verbod blijft wél bestaan voor het NVV.

Tans:

"Het NVV heeft nog bijna 15 jaren onder het verbod gezocht, want het NVV was gewoon terug gekomen. Het NVV was verboden en bleef verboden. Het heeft tot 1959 geduurd voordat de kerk eindelijk die dwaasheid inzag. Bij het opheffen van het verbod op het NVV hebben Theo van Lier, Roemers en ik nogal een rol gespeeld. Roemers had als voorzitter van het NVV direct contact met de kardinaal. Van Lier en ik konden een zijlijn ontwikkelen via de bisschop van Breda, De Vet, van wie wij wisten dat hij ons gezind was.

Bij de eerste na-oorlogse verkiezingen, in 1946 voor de Provinciale Staten, blijkt de doorbraak grotendeels een illusie.

De PvdA haalt minder stemmen dan de in haar verzamelde groepen bij de laatst gehouden verkiezingen voor de oorlog hadden gekregen. Een grote teleurstelling voor Tans, en voor zijn strijdmakker van het eerste uur: Johan van der Woude:

"Tans sprak toen de woorden die mij steeds zijn bijgebleven: "Kennelijk, ondanks enorme economische crisis, een afschuwelijke oorlog, samenwerking tussen de verschillende groeperingen in de oorlog, is de traditionele maatschappelijke gebondenheid heel sterk. Je zal tijden nodig hebben om veranderingen in politiek en organisatiepatronen te doorbreken."

Zijn lidmaatschap van de PvdA wordt hem door velen niet bepaald in dank afgenomen, vooral niet omdat hij overtuigd katholiek is en blijft. Tans is inmiddels leraar Nederlands geworden aan de katholieke jongens-HBS en aan het katholiek gymnasium te Maastricht, en behoort daardoor - zijns ondanks - tot de gezeten burgerij, die zijn overstap naar de PvdA als verraad beschouwen.

Tans:

"Je was katholiek als je naar de kerk ging. Al was je dan nog zo'n grote rotzak, je was toch een goeie katholiek. Die scheiding tussen geloof en leven, die lag daar. Kerk is geloof. Leven is wat anders. Ik zeg het misschien wat vertekend, maar dat geeft de situatie, zoals die er toen lag, toch wel goed weer. Ik weet dat het voor velen dan ook een punt is geweest, hoe een vent, die zich manifesteerde als lid van een socialistische beweging, het in zijn hoofd kon halen om zich ook nog in de kerk te laten zien. Dat kon toch eigenlijk niet? Ik had het gevoel dat dat toch wel mensen aan het denken zette. Het was een proces van bewustwording, dat je daarmee misschien opwekte, gewoon door er te zijn."

Door zijn politieke keuze en optreden komt Tans sociaal gezien in een groot isolement te leven.

Tans:

"Dat was een van de ergste dingen die je overkomen kon in zo'n situatie, dat je geen vrienden meer had. Alles wat vriend van je was, zei je nog wel heel koeltjes goeiendag op straat, maar daar bleef het dan ook bij. Als het kon, liep men liever een straatje om. Dat is zeker een bittere ervaring geweest. Ja, dat is het inderdaad wel geweest."

Ook het gezin Tans, dat in 1952 inmiddels uit vader en moeder en drie zonen bestaat, merkt de gevolgen van vaders politieke activiteiten.

Paul Tans, de op één na oudste uit het gezin:

Die vuile rooien

"Het was niet zozeer een georganiseerde hetze, als wel een verzameling grote en kleine pesterijen, die vooral ten tijde van de verkiezingen in hevigheid toenamen. Mijn broer en ik werden door klasgenootjes voor "communist" uitgescholden, en als we thuis voorzichtig een affiche van de PvdA voor het raam hingen, dan had de KVP er al snel drie overheen geplakt."

De regionale pers zwijgt de socialisten volledig dood. Om het isolement in de publiciteit op te heffen nemen Tans en Van der Woude het initiatief voor het oprichten van twee maandbladen in pamfletvorm: Socialistisch Commentaar (oplage ca. 100.000 exemplaren) en De Mijn (ca. 50.000 exemplaren).

Tans:

"Wij hebben het partijbestuur in Amsterdam ervan weten te overtuigen dat we extra geld nodig hadden om onze stem te doen horen, om de doorbraakidealen van het socialisme uit te dragen. Dat geld kregen we. De toenmalige voorzitter, Koos Vorrink, had alle begrip voor de situatie. Wij konden daardoor voortdurend reageren op wat gebeurde in de streek en wat daarover in de pers kwam. Die pamfletten werden verspreid aan de fabrieken en de mijnen. Wij schreven voor heel Zuid-Limburg. In Geleen, Brunssum, Hoensbroek, en Heerlen waren we voortdurend present. Dat was soms zelfs een paar keer in de maand, zeker iedere maand. Daar heb ik nogal wat pennen aan versleten, 15 jaar lang! Ik denk dat we dat zowat tot in het begin van de zestiger jaren volgehouden hebben. Ik schreef bovendien in de jaren '50 zeker iedere week een artikel in Het Vrije Volk. Niet onder naam. Dat was, maatschappelijk gezien, toen nog riskant. Dat was gevaarlijk. In die tijd kon je niet zeggen, hier ben ik en ik zal je eens wat vertellen. Amper 20 jaren geleden Zo hadden de verhoudingen zich weer toegespitst in het begin van de vijftiger jaren. Zo leefden wij weer in bevrijd en vrij Nederland!"

Jaren later, bij het in ontvangst nemen van de erepenning van de stad Maastricht op 13 december 1975, neemt Tans de gelegenheid te baat om terug te slaan. In aanwezigheid van tal van mensen, die hem het leven zuur hebben gemaakt, zegt hij onder meer:

"Tien jaar na beëindiging van oorlog en bezetting kon het toch nog voorkomen dat men als katholiek tot aan de rand van de hel werd geduwd, wanneer men zich verstoutte lid te worden of te blijven van een socialistische organisatie: ja zelfs wanneer men het bestond Het Vrije Volk te lezen of naar de Vara te luisteren.

Het heeft toch nog wel een tiental jaren geduurd, voordat er eindelijk een einde kwam aan de verguizing, de vernedering en ook wel de broodroof, waaraan een kleine groep mensen in de katholieke gemeenschap een generatie lang blootstond - niet in de laatste plaats door het drijven van en via een ophitsende pers met de blik van een konijnenhorizon -, alléén omdat die groep op de bres stond van de hegemonie van het eigen geweten en de consequenties ervan verdedigde."

Tans is inmiddels voorzitter van het gewest Limburg van de PvdA, maar blijft leraar Nederlands, in meer dan één opzicht.

Johan van der Woude, toen secretaris van het gewest Limburg:

"Dat was wel eens om dol te worden. Ik had dan de hele avond brieven zitten typen, die alleen nog door de voorzitter ondertekend hoefden te worden. De volgende dag kreeg ik ze terug, met correcties, en kon dan opnieuw beginnen."

Tans:

"Nederlands geeft de mogelijkheid om over de hele wereld te zwerven en te dolen door alle stelsels die er in de wereld bestaan, door alle maatschappelijke problemen. Literatuur heeft een context zo ruim als je hem zelf maken kunt. Een boek als Max Havelaar is natuurlijk "gefundenes Fressen" om socialisme te etaleren zonder dat je het woord hoeft te gebruiken. Zo zijn er talloze voorbeelden, en daar heb ik dankbaar gebruik van gemaakt in die jaren.

Mijn ervaring was dat de jeugd dat doorgaans geweldig vond. Dat was "taal" naar hun hart, zonder dat daarbij ook maar het woord politiek hoefde te vallen. Daar zal hier of daar thuis wel eens wat van zijn overgekomen. Want van de directeur kreeg ik soms te horen, dat er ouders waren die klaagden over de inhoud van de lessen. Maar exact kwam daar verder nooit veel uit. Waarom zou je literatuur ook niet in zijn maatschappelijke context mogen zetten? Daar is literatuur voor. Dat is geen l'art pour l'art, zeker niet in onze dagen.

Moeilijker dan met de leerlingen waren de verhoudingen met de collegae aan zo'n katholieke school toen, waar je door velen als een wezensvreemd element werd gezien. En waar je dan vrijwel als eenling stond. Een situatie, die als het ware vroeg om discussie aan de lopende band, maar die tevens ieder positief effect hiervan bij voorbaat uitsloot. Peil en karakter van deze disputen kan ik niet beter tekenen dan door één van de "argumenten" weer te geven, waarmee - naar ik mij herinner als de dag van vandaag - eens iemand zijn gelijk "bewees": "Als Christus op het ogenblik nog leefde, dan zou hij stemmen op de KVP!" Letterlijk."

Na 1952 verscherpen de verhoudingen verder. Het mandement was in aantocht. Helemaal onverwacht kwam dat niet.

Tans:

"Achteraf gezien, heb ik tevoren een duidelijk signaal gehad. Ik had al eens tegen de directeur van mijn school gezegd: er wordt van kerkelijke zijde zo zelfverzekerd over ons geoordeeld, maar is men wel op de hoogte van onze opvattingen? Weet men wel wat wij eigenlijk willen? Ik zou best wel eens een keer met de bisschop willen praten.

En jawel, tot mijn grote verbazing kreeg ik van monseigneur Hansen, de toenmalige bisschop, een uitnodiging voor een bezoek. Ik was uiteraard de hemel te rijk. Getverderrie, de kans van je leven jongen. Na tien jaar wachten krijg je eindelijk de loper uitgelegd

Nou, ik heb het geweten hoor. De sfeer van het onderhoud werd meteen getekend door de zin waarmee de ontvangst begon: "Vriend, ik moet eens ernstig met je praten." En om een kort verhaal nog korter te maken: ik werd daar ontboden om gewoon nog eens van de bisschop zelf te horen, hou fout ik eigenlijk was en hoe hoognodig het was dat ik van de dwalingen mijns weegs zou terugkeren. Een mogelijkheid om te proberen toch nog tot een gesprek te komen, kreeg je niet. Dat werd onmiddellijk gekapt. Er werd gewoon door de gezaghebbende over je heen gepraat. Je had maar te luisteren en daarmee basta. Zo dat niet goedschiks kon, dan kon het ook wel kwaadschiks.

En zo kon ik dan meer beter gauw mijn biezen pakken. Na een minuut of tien stond ik alweer op de stoep, een illusie armer, tot de werkelijkheid teruggekeerd, als een gewaarschuwd man."

Twee maanden later, in mei, verscheen het mandement. Het mandement van 1954, getiteld "De Katholiek in het openbare leven van deze tijd" vormt het hoogtepunt in de discussie over de doorbraakgedachte, die toen al een tiental jaren aan de gang was. In een herderlijk schrijven geven de bisschoppen van Nederland hun oordeel over de vraag of het nog langer gewenst is het sociale en politieke leven te organiseren op de grondslag van de godsdienst. De vraag wordt positief beantwoord en zelfs wordt ernstig gewaarschuwd voor de gevaarlijke, onchristelijke stromingen die de katholieken bedreigen: het liberalisme, het humanisme, de Bond voor sexuele hervorming, het NVV, het communisme en de PvdA. De brief vormt met name een stellingname jegens het NVV en de PvdA. Voor de leden van het NVV blijft gehandhaafd de vanouds bestaande uitsluiting van de heilige sacramenten en de kerkelijke begrafenis. Voor de leden van de PvdA komt het niet zover, maar de bisschoppen spreken met de grootste nadruk leedwezen en afkeuring uit. Men wordt opgeroepen een bijzondere reserve in acht te willen nemen tegenover het gebruik van de politieke vrijheid. De betrokkenen worden vermaand "persoonlijk in geweten ernstig na te gaan, of zij de verantwoordelijkheid van het lidmaatschap kunnen dragen."

Tans:

"Het verschijnen van dit "herderlijk woord" maakte een verpletterende indruk. Zelfs een wens van de kerkelijke overheid gold immers der traditie getrouw als een bevel.

De katholieken in de PvdA - verenigd in de Katholieke Werkgemeenschap, een politiek bezinningscentrum binnen de partij voor vraagstukken van geloof en politiek - verkeerden daardoor in ernstige gewetensnood. Kun je wel, kunt je niet? Moet je wel, moet je niet? Het intensieve beraad over deze vragen heeft geduurd tot februari 1955.

Bij monde van Joan Willems, voorzitter van de KWG, werd toen op een partijcongres in Leiden geantwoord op het bisschoppelijk vermaan. Dat antwoord luidde: "Wij zijn uit overtuiging lid van de PvdA en wij blijven het; onze overtuiging is door het gebeurde slechts versterkt."

Dat was een historisch moment in de kerkelijke en politieke geschiedenis van ons land. De verdere ontwikkeling in de jaren die volgden, is er in niet onbelangrijke mate door bepaald."

Voor Tans persoonlijk betekent het mandement een verdere verscherping van de verhoudingen, vooral op school.

Tans:

"Zelf kwam ik in de maanden na het mandement voor enkele beslissende momenten te staan.

Vooreerst kreeg ik, begin juni 1954, een briefje van mijn schoolbestuur waarin stond dat men van oordeel was, dat nu toch wel het moment gekomen was om lidmaatschap van de PvdA te beëindigen.

Een verkapt dreigement dus.

Ik ben dom geweest en heb dat briefje in woede verscheurd in plaats van het ingelijst boven mijn bed te hangen. Ik heb er uiteraard niet op gereageerd en verder ook niets meer over het geval gehoord. Maar dat hangt ongetwijfeld samen met een andere gebeurtenis."

In juli 1954 ontstaat er een vacature in de fractie van de PvdA in de Tweede Kamer. Degene, die voor opvolging in aanmerking kwam, bedankte evenwel. De eerstvolgende op de lijst is Tans!

Tans:

"Ik stond daarmee in de gegeven situatie voor een uiterst moeilijke beslissing. Die kon immers niet los gezien worden van, maar ook van grote invloed zijn op de bepaling van het standpunt, waarvoor men zich in de Katholieke Werkgemeenschap gezamenlijk zag gesteld. Zeg ik nee, dan is dat ontmoedigend voor de totaliteit om door te discussiëren en door te denken, nog afgezien van de repercussies naar buiten. Zeg ik ja, dan kan ik mezelf in grote moeilijkheden brengen, wanneer ik straks door mijn politieke vrienden afgevalen word. Ik moest antwoord geven binnen zes weken."

Tans zegt uiteindelijk ja, en komt op 3 oktober 1954 in de kamer.

Tans:

"Ik viel met mijn neus in de boter! In de Kamer liepen op dat moment de algemene politieke beschouwingen over de begroting voor het dienstjaar 1955. Hoofdthema was het mandement. In de stellingname stonden KVP en de protestantse partijen aan de ene kant, en de PvdA, nauwelijks gesteund door de VVD, aan de andere. Mijn binnenkomst was in die situatie natuurlijk wel pikant.

In de pers werd mijn beslissing, zoals te verwachten viel, afgedaan met de bekende dooddoeners over gezag, volgzzaamheid en hovaardij des geestes. Eén voorbeeld. Romme, destijds woordvoerder voor de KVP in de Kamer, tevens ook politiek redacteur van de Volkskrant, schreef in zijn rubriek over "die leraar in het zuiden des lands, die de grootste vergissing van zijn leven beging."

Ik ben er niet zo zeker van, of hij er nóg zo over denkt."

In de Tweede Kamer gaat Tans zich vooral bezighouden met onderwijszaken. Als lid van de Gemeenteraad van Maastricht en van de Provinciale Staten van Limburg is Tans bijelkaar een full time politicus, die een groot deel van zijn tijd doorbrengt in Den Haag.

De opvoeding van de vijf zonen komt daardoor bijna volledig neer op de schouders van mevrouw Tans, die het daar bepaald niet gemakkelijk mee heeft.

Intussen staan de KVP en de PvdA nog steeds tegenover elkaar. Niet aan de top, waar beide partijen samen regeren in het kabinet-Drees, maar wel aan de basis. Zo wordt in 1956 een verkiezingsmanifestatie van de PvdA in Roermond, waar de minister-president het woord zal voeren, door katholieke jongens onmogelijk gemaakt door het doorsnijden van de elektriciteitskabels die voor de verlichting zorgen.

In dezelfde tijd worden in de nacht vóór een processie in Treebeek diverse heiligenbeelden met rode verf besmeerd. De KVP schreeuwt moord en brand, maar de PvdA is ervan overtuigt dat het om een provocatie gaat.

Op 1 mei 1958 houdt de PvdA een verkiezingsbijeenkomst in Heer, waar Tans het woord voert.

"Zijn woorden en de pittige muziek van de Ster der Toekomst drongen via de Vara-microfoons door tot de huiskamers van radioluisterend Nederland" schrijft Het Vrije Volk en vervolgt: "Een greep uit de modder" noemde dr. Tans een opsomming van de verdachtmakingen waarmee de PvdA in Limburg door de KVP is bejegend. Maar wie zich bij gebrek aan zakelijke argumenten met drogredenen staande moet houden, zal vroeg of laat ondervinden, dat dit kwaad zich zelf straft, aldus dr. Tans."

Gelukkig weet Het Vrije Volk de benarde partijgenoten nog een wat vrolijker hart onder de riem te steken, want "... het orkest van Malando met solisten en het trio Ger van Leeuwen speelden na de pauze nog lange tijd dat het een lust was."

In november 1960 is Tans woordvoerder van de PvdA-fractie in de Tweede Kamer bij de behandeling van de wet op het Wetenschappelijk Onderwijs. Een door hem opgesteld amendement, dat verlaging van het collegeld beoogt, wordt door de kamermeerderheid verworpen. Een voorstel van minister Cals, die het wetsontwerp verdedigt, om de titel "doctorandus" te vervangen door die van "magister", wordt eveneens verworpen.

Op 27 februari valt het kabinet-Marijnen over de omroepkwestie. Op 14 april 1965 treedt het kabinet-Cals aan, waarin naast de KVP en de ARP ook de PvdA is opgenomen. Suurhoff, voorzitter van de PvdA, wordt minister van Verkeer en Waterstaat. Tans, inmiddels vice-voorzitter van de PvdA, schuift automatisch op naar het voorzitterschap.

Wilt gij katholiek én progressief
stemmen?

Stem dan no. 1 van lijst

Dr. J. G. H. TANS

Partij van de Arbeid

Tans:

"Dat was in 1965 nog een hele belevenis. Een katholiek als voorzitter van een socialistische partij! Dat gegeven bleef in de politieke propaganda dan ook niet onbenut. Maar hoe snel de omvorming der geesten, die in de vijftiger jaren had ingezet, rond deze tijd begon door te zetten, blijkt wel uit het feit, dat argumenten van deze categorie bij mijn herverkiezing in 1967 - gelukkig! - geen enkele rol meer speelden."

De nieuwe voorzitter wordt in politiek Nederland op verschillende manieren begroet. Zo schrijft Het Parool over "Dr. Tans, de aimabele classicus (....) uit het goeddelijke zuiden", maar Toxopeus, de politieke leider van de VVD, spreekt van "een spierinkje, uitgeworpen om de katholieke kabeljaarw binnen te halen."

De val van het kabinet-Cals in de "nacht van Schmelzer" (15 oktober 1966), zorgt voor de nodige beweging in de Nederlandse politiek. D'66 verschijnt aan het politieke firmament, en Nieuw Links treedt aan in de PvdA met het boekje "Tien over rood", waarin radicale voorstellen voor hervorming van de samenleving in socialistische zin werden gedaan. In het verleden werden groepen binnen de partij met afwijkende meningen weinig zachtzinnig tegemoet getreden, maar Tans is toleranter.

Tans:

"Van den Doel, een van de auteurs van Tien over rood, heeft me later gezegd dat ze perplex stonden, dat ze toen niet onmiddellijk, de dag erna, uit de partij werden gezet. Dat had men zonder meer verwacht. Men was dan ook gewoon verbijsterd in plaats daarvan uitgenodigd te worden voor een gesprek. Zelf vond ik dat de partij nieuw bloed nodig had, heel hard nodig. In die jaren viel er een sterke vergrijzing van de aanhang van de partij te constateren, en je moest eigenlijk blij zijn als er beweging in de partij zou kunnen komen via een jongere groep, wanneer je die althans kon integreren in de totaliteit van de partij."

Kort voor het partijcongres van de PvdA in november 1967 verschijnt de brochure "Tans of nooit", waarin de partijvoorzitter zijn opvattingen geeft over een aantal actuele politieke vraagstukken. Hij stelt zich achter de revolutionaire actie in Zuid-Amerika, en neemt afstand van de steun aan het optreden van de Verenigde Staten in Vietnam. Zonder zich direct tot Nieuw Links te bekennen, staat Tans toch onveranderd sympathiek tegenover die nieuwe stroming in de PvdA.

Die tolerante houding wordt hem niet door iedereen in dank afgenomen. Zo schrijft W. Drees sr., terugkijkend op de opkomst van Nieuw Links:

"Tans is een intelligente man van brede ontwikkeling en van een zuiver karakter, maar was als leider van een partij in stormtij te zachtmoedig, te naïef, te zwak. Hij praatte elk optreden van Nieuw Links, hoe onzuiver ook, goed met een beroep op de noodzakelijkheid van de opkomende jeugd tegemoet te komen en tegenover haar tolerant te zijn. Het waren niet allemaal jongeren! De houding van Tans heeft er veel toe bijgedragen dat in Nederland aan Nieuw Links mogelijk was, wat aan New Left en Die Neue Linke in het buitenland niet lukte."

(Hollands Maandblad, januari 1977)

Binnen de PvdA ontstaat verzet tegen Nieuw Links. De groep Democratisch Appèl treedt op 15 november 1968 naar buiten met een advertentie in Het Parool en Het Vrije Volk, waarin ze zich afzetten tegen de ideeën en de manier van optreden van Nieuw Links. Uiteindelijk verlaten de leden van Democratisch Appèl de PvdA, en stichten de partij DS'70, onder leiding van W. Drees jr. Binnen de PvdA neemt de kritiek op de leiding van Tans toe. Met name Vondeling acht de tijd gekomen voor een wisseling van het voorzitterschap. Tijdens het partijcongres van maart 1969 draagt Tans het voorzitterschap over aan Vondeling.

Het Parool, dat steeds de kant van Democratisch Appèl gekozen heeft, schrijft bij die gelegenheid:

".....Voor een voorzitterswisseling was het de hoogste tijd. Op de twee eerste congresdagen is opnieuw gebleken, hoezeer de nu heengaande voorzitter, de heer Tans, er meer op uit was om de tegenstellingen in het partijbestuur heen te lopen dan te pogen, werkelijke leiding te geven aan de opinievorming. De gevolgen zijn tamelijk desastreus geweest: de verdeeldheid kreeg een welhaast institutioneel karakter, de leden liepen bij honderdtallen weg en in wat bleef, gingen de verwarring en de desinteresse ontbindend rond."

(Het Parool, 8 maart 1969)

Een andere mening heeft Vrij Nederland, dat steeds Nieuw Links heeft gesteund. Zo schrijft Rinus Ferdinandusse op 15 maart 1969:

"De PvdA heeft daarbij het geluk gehad dat Tans in die jaren voorzitter was. Géén keiharde figuur die koste wat 't koste de discipline wilde handhaven en dat misschien ook wel niet gekund zou hebben. Maar Tans heeft Nieuw Links vrijwel altijd zijn zegen gegeven, en heeft de discussie toegelaten en verdedigd."

Tans zelf tenslotte, over zijn aftreden:

"Laat ik eerst constateren dat DS'70 nu, enkele jaren later, al niet meer bestaat en dat de PvdA intussen gegroeid is tot de grootste partij van ons land met een zeer sterk verjongd leden bestand. De gevolgen zijn door sommigen dus kennelijk wat minder goed ingeschat en zijn ook anders verlopen dan door DS'70 werd voorzien.

Wat vervolgens mijn terugtreden betreft, voor het voorzitterschap van de partij voelde ik me eigenlijk niet zo geroepen. Ik heb niet zelf mijn vinger opgestoken om het alsjeblieft te mogen worden. Ik had ook niet zelf de overtuiging: dat moet je nu echt nog eens tien jaar doen, dat vind je fijn. Zo fijn is het leven in zo'n functie bepaald niet.

Maar daar komt nog iets bij. Mede als gevolg van de nieuwe wind in de partij rezen er steeds meer bezwaren tegen cumulatie van functies. Met het gevolg dat daarvoor - met mijn instemming - een aantal gedragsregels werd opgesteld. Zo werd het lidmaatschap van Tweede Kamer en partijbestuur aan banden gelegd. Wel. Mij was gevraagd, ook door Nieuw Links, om me in 1969 opnieuw kandidaat te stellen voor het voorzitterschap. Maar dan moest dat wel niet meer gecombineerd worden met het lidmaatschap van de Tweede Kamer. Aangezien ik vond dat het kamerlidmaatschap mij meer dan het partijvoorzitterschap op het lijf geschreven was, zei ik nee. Ik blijf liever kamerlid. En dat is alles."

Tans blijft lid van de Tweede Kamer, waar op 16 september 1969 de beslissing valt om in Maastricht de achtste medische faculteit te vestigen. Als gevolg hiervan bedankt hij per 1 juli 1970 ook voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer, om zich - op verzoek van minister Veringa - geheel te gaan wijden aan zijn taak van voorzitter van de Commissie Voorbereiding Medische Faculteit Maastricht.

„Achtste” nieuw arbeidsterrein Dr. J. Tans neemt afscheid van de Tweede Kamer

MAASTRICHT - Dr. J. G. H. Tans uit Meehelen, die maandag door minister dr. G. H. Veringa is geïnstalleerd als voorzitter van de Commissie tot Voorbereiding van de Achtste Medische Faculteit, trekt zich terug uit de Tweede Kamer met een dienst van drie maanden. Dr. Tans in dienst zou hij als een moeilijke situatie tegenover de PvdA in de Tweede Kamer. Dr. Tans is minister van oktober 1954 lid van de Tweede Kamer.

Wanneer hij zich terugtrekt is nog niet bekend. Zeker is wel dat hij zich bij de volgende Kamerverkiezingen niet meer kandidaat stelt maar wellicht bedankt hij voordien al voor het Kamerlidmaatschap. Aan dr. Tans daarover: „U, die mijn hartstocht deelt, kunt werk dat ik tot nu toe van het werk belangrijk deel kent voor een roep positieve reactie op het be- willen dat U op mij deed om te tech mijn hartstocht afleiden waar- liggen blijft”.

**„Achtste” nieuw arbeidsterrein
Dr. J. G. H. Tans
neemt afscheid van de
Tweede Kamer**

In de nieuwe faculteit zullen nieuwe vormen van onderwijs centraal gaan staan. Voor het zover is en de eerste lichting studenten kan aantreden, moet er nog heel veel werk verzet worden. Er ligt een nieuwe taak te wachten op dat jongetje uit de Boschstraat, die vanwege zijn heldere verstand doorleren mocht.

Leo Leunissen
Jan Muytjens
Aart Resoort

Met dank aan: Tiny Simon en Nicole Sniijders, typewerk
Ruud Mestrom, bronnenonderzoek
Haab Meijers en Ber Crouzen, De Limburger

Dit artikel is onder meer gebaseerd op gesprekken met J. Kerckhoffs, J. Tans en J. van der Woude.

Bronnen: Keesings Historisch Archief 1960-1970
jaargangen Het Parool 1965-1969
jaargangen Vrij Nederland 1965-1969

Extra nummer van

de Katholiek

IN DE PARTIJ VAN DE ABBEID
MAANDBLAD VAN DE KATHOLIEKE WERKGEEMEENSCHAP

Doorbraak-dromers

Socialist Jean Tanš: in grijze jeugd rood perspectief

Als werker

SOCIALISTISCH GEMEENTELIJK

De modder is opgedroogd!

Het Vrije Volk 2-4-1957
Dr. Tans in Troebeek:
'Ondanks chantage en verdachtmaking...'

PvdA-lijstaanvoerder in Heerlen:
Europese ontwikkeling voor Limburg van groot belang

DRIEMAAL onze Limburger:

Limburg: groeiend politiek inzicht ondanks isolement

Dr. Jean Tans wil zijn vrienden in Limburg vrij en mondig zien!

Twee mannen denken hun stempel op vorming van jonge Jean Tanš: prof. Vlekke en prof. Van Gansbeke

Twee vrouwen

Daarom

12868

TOV '57

 inde
KIJKER

Op 30 november werd de heer Tans geïnterviewd door Maffius. Daarbij kwam vooral de vraag aan de orde welke de rol van Tans is geweest bij de komst van de achtste medische faculteit naar Maastricht, hoe zijn ervaringen tot nu toe daarmee zijn geweest en wat hij verwacht van de toekomst. De heer Tans is altijd een groot pleitbezorger geweest voor de vestiging van de achtste medische faculteit in Limburg. Waarom?

Hijzelf heeft daarvoor de volgende redenen:

"De belangrijkste reden is dat Limburg, zegt hij, tot voor kort zat met de naweën van de generaliteitsperiode, waardoor in veel opzichten grote achterstanden waren ontstaan, in vergelijking met andere regio's in het land. Dat geldt ook voor het onderwijs, met name voor het wetenschappelijk onderwijs. Limburg vormde in dat opzicht min of meer een witte vlek op de nationale kaart. Jarenlang is geprobeerd vanuit de regio deze vlek weg te werken. Dat streven is verhevigd als gevolg van de noodzaak tot herstructurering in de provincie waardoor ook andere factoren onder andere van sociaal-economische aard gingen meespelen. Toen eenmaal in Den Haag plannen werden gevormd voor vestiging van een achtste medische faculteit, waren dat de argumenten die uiteindelijk de doorslag gaven voor de keuze van Maastricht." Hierbij heeft Tans een niet onbelangrijke rol gespeeld. Op Limburgs niveau via het SWOL waar hij lid van is en op landelijk niveau via de Partij van de Arbeid en zijn Kamerlidmaatschap.

Wat de keuze van Maastricht betreft, daar zegt de heer Tans van: "Daar heeft heel Limburg achter gestaan. Partijpolitieke belangen speelden overigens bij deze keuze wel een rol. De Tweede Kamerfractie van de PvdA had zich al in juni of in juli 1969 definitief uitgesproken voor deze keuze, de KVP had het wat moeilijker omdat zij ook in Brabant een grote aanhang had. En weer een andere partij zat met grote belangen in Twente. Toch was de meerderheid in de Kamer, ondanks veel hangen en wurgen bij verschillende groepen, zodanig dat de beslissing in de Tweede Kamer en later in februari 1970 ook in de Eerste Kamer royaal erdoor is gekomen."

Behalve het economische argument en het argument van de educatieve infrastructuur heeft u toch ook de ligging van Limburg ten opzichte van Europa als argument aangevoerd.

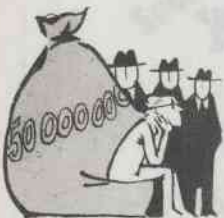
"Ja, dat is een argument dat ik zelf nogal heb benadrukt. Na het 19e-eeuwse nationalisme hebben we nu een langzame ontwikkeling naar eenheid in Europa. Dan is de vraag onvermijdelijk of het in zo'n ontwikkeling niet uitermate belangrijk is om juist op het snijpunt van de cultuurstromen die hier in het westen bij elkaar komen, niet òók op het Nederlandse taalgebied een belangrijk wetenschappelijk onderwijsinstituut te hebben. Ik ben van mening dat die vraag inderdaad bevestigend moet worden beantwoord.

Ook dat element heeft in de Kamer in ieder geval een rol gespeeld. En het zal ook een rol blijven spelen bij de ontwikkeling van deze instelling. Het geldt zowel voor de uitbreiding van de instelling als voor de keuze van haar activiteiten. Die zullen immers mede bepaald worden door de behoeften in Europees perspectief. Nu is nog niet concreet te zeggen wat dat inhoudt. Waar het om gaat op dit moment, is dat je althans rekening houdt met die behoeften en die grensoverschrijdende mogelijkheden."

Was Limburg niet een beetje geschrokken omdat er op de eerste plaats een universiteit kwam die geen katholieke signatuur had en die bovendien geleid werd door een typische PvdA-man?

Tans grinnikt. Strategisch denken is altijd èèn van de hoofdkenmerken geweest van de Partij van de Arbeid. Ook Tans is dit niet vreemd, getuige zijn antwoord. "Ik heb altijd proberen duidelijk te maken dat men zijn kansen op het krijgen van een instelling hier bepaald niet zou vergroten, wanneer men nog een tweede katholieke universiteit van de grond zou willen krijgen. Dat was, afgezien van de principiële vraag, praktisch politiek verstandig." Hoewel Tans zegt begrip te hebben voor diegenen die als eerst verantwoordelijke voor de opzet van de medische faculteit graag een KVP'er hadden gezien, meent hij toch te mogen constateren dat: "de Minister van O. en W. die toen aan het bewind was en die lid was van de KVP, mij gevraagd heeft. En daar mag dan eenieder zijn mening over hebben en zijn conclusies uit trekken."

Voordat hij weer naar Maastricht kwam, heeft de heer Tans zich niet alleen als leraar met het onderwijs bezig gehouden. Tijdens zijn Kamerlidmaatschap (1954-1970) heeft hij zich intensief bezig gehouden met onderwijsontwikkeling in het algemeen. Als zodanig heeft hij meegewerkt aan het tot stand komen van de Mammoetwet, die zo zegt hij, "onder invloed van de PvdA toch een stempel heeft gekregen dat enigermate vernieuwend kon worden genoemd." De belangrijkste verdienste van de Mammoetwet is evenwel volgens Tans, dat daarmee de discussie over ons onderwijssysteem en over de daarmee samenhangende onderwijsvernieuwing over de hele lijn een duidelijke stimulans heeft gekregen. Daarnaast was de heer Tans bovendien voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs en Wetenschappen van de Tweede Kamer. Om kort te gaan "ik heb daar in de Kamer dus een niet onbelangrijke rol gespeeld op dat terrein en dat is Veringa kennelijk niet ontgaan".

Met betrekking tot de samenwerking met Limburgse bestuurders zegt de heer Tans geen enkel probleem te hebben. Deze samenwerking was "boven alle lof verheven". Ook de integratie met andere instellingen van gezondheidszorg in Limburg lijkt redelijk te lopen. De meningsvorming binnen de Commissie Voorbereiding is hier van groot belang geweest:

"We zijn als Commissie Voorbereiding snel tot de overtuiging gekomen, dat de beslissing over de vestiging van een nieuwe universiteit op een nogal cruciaal moment heeft plaats gevonden, zowel in de ontwikkeling van ons land als van de wereld in zijn totaliteit. De hele wereld is op zoek naar nieuwe normen en nieuwe vormen. Dat betekent dus dat je je moet afvragen of, als je op zo'n moment de opdracht krijgt een nieuwe instelling van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek te vestigen, die instelling nog hetzelfde moet worden als de andere die we al hebben. Welnu, wij kwamen tot de conclusie, dat we niet zo gauw mogelijk moesten beginnen met het aantrekken van mensen en met het uit de grond stampen van een curriculum (in Rotterdam heeft men in één jaar de zaken opgezet, dus het kan). We wilden eerst beginnen met nadenken over het karakter van de instelling en over de grondslag die deze zou moeten krijgen. Dat heeft geleid tot instelling van de "Werkgroep Universiteit", die de opdracht kreeg een basisfilosofie te ontwerpen. De belangrijkste gedachte hierbij was dat de universiteit een deel moet zijn van de gehele samenleving en geïntegreerd moet zijn in het leven in de regio. Je haalt je daarmee uiteraard veel meer problemen op je hals, die aanvankelijk overigens door weinigen in de regio werden onderkend. Maar voor de ontwikkeling van de regio zal dit uitgangspunt in de toekomst van groot belang blijken te zijn.

De bereidheid om mee te werken is er hier. Je moet alleen niet proberen op je eigen houtje de zaak rijp te maken. Dat lukt niet, dat hebben we gauw genoeg doorgehad. We zijn vrij spoedig tot het inzicht gekomen dat we moesten proberen de integratie van onderop tot ontwikkeling te laten komen. Zo is het MRC ontstaan, het Medisch Regionaal Centrum. En ik kan niet anders zeggen dan dat iedereen vanaf het begin bereid is gebleken gehoor te geven aan ons verlangen om daaraan deel te nemen. Dat stemt tot tevredenheid."

Vervolgens gaan we na in hoeverre een aantal centrale thema's uit de basisfilosofie gerealiseerd is. Om te beginnen de invulling van het academisch ziekenhuis. De Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs schrijft voor, dat iedere medische faculteit een academisch ziekenhuis moet hebben. Het departement van Onderwijs en Wetenschappen heeft zelfs een basisfilosofie Academisch Ziekenhuis.

"Welnu, met betrekking tot de gedachtenvorming rond het academisch ziekenhuis moest dan toch in elk geval "met één oog naar de gangbare opvattingen" gekeken worden. Aan de andere kant leek het verstandig om zich in de Limburgse situatie opnieuw en fundamenteel te bezinnen op functie en inhoud van het academisch ziekenhuis." De heer Tans herinnert zich als de dag van gisteren de brief van 11 maart 1971, waarin twee ministers en een staatssecretaris (Veringa, Witteveen en Krusinga) f. 50.000.000,-- toezegden voor de voorbereiding van de bouw van het academisch ziekenhuis in het jaar 1973. Daar is toen geen gebruik van gemaakt. En dat heeft, zo zegt de heer Tans, "enige moed verondersteld. Als je een bouwstroom van miljoenen van de grond kunt brengen, dan is dat natuurlijk een geweldige bijdrage aan de werkgelegenheid. Dat is een duidelijke zaak. En als je dan zegt, ja sorry, maar dat kan eigenlijk niet, dan wordt je dat niet in dank afgenomen. Het uitgangspunt was en is, dat je beter in 2000 iets tot stand kunt brengen wat werkelijke toekomstwaarde heeft dan dat je je in 1980 vastlegt met de bouw van een academisch ziekenhuis zonder dat je eigenlijk weet wat daarvan in de toekomst verwacht mag en moet worden.

Belangrijke punten bij de gedachtenvorming rond het academisch ziekenhuis vormen de basisverwachtingen vanuit het curriculum ten aanzien van een grotere spreiding over de regio van topzorg en praktisch medisch onderwijs."

Is het niet zo dat de academisering nog heel sterk in de context staat van de tweede lijns gezondheidszorg in het ziekenhuiswezen?

De heer Tans wijst erop dat natuurlijk ook de eerste lijn en de derde lijn verantwoordelijkheden hebben voor de klinische zorg. Daarom zegt hij ook: "het is plezierig dat we de opdracht gekregen hebben van Volksgezondheid om een experiment diagnostisch centrum hier van de grond te brengen en dat Annadal bereid is daarvoor bij de nieuwbouw ruimtelijke mogelijkheden te scheppen."

Toch lijkt de vraag gerechtvaardigd of iedereen in Zuid-Limburg er gelukkig mee was, dat de universitaire gezondheidszorg zo sterk in Maastricht geconcentreerd zou worden. Met name moet daarbij gedacht worden aan Heerlen. De gedachte is weleens gelanceerd om het De Weverziekenhuis tot academisch ziekenhuis te maken.

De structuur van een algemeen ziekenhuis is niet geëigend om daarin ook onderwijs te doen plaatsvinden.

We zijn nu met het vierde jaar bezig, wat is er naar uw idee terecht gekomen van de basisfilosofie op het punt van de onderwijsvernieuwing?

"Ik moet eerlijk zeggen, we hebben natuurlijk zware zorgen. Dat is zonder meer duidelijk, en ik had het ook helemaal niet anders verwacht. Toen minister De Brauw op O. en W. kwam in 1971, kwam hij hier met de boodschap: "Wij aanvaarden niet de consequentie die aan het vorige kabinet was voorgelegd, dat jullie kunnen starten in 1974". Maar toen wij niettemin in '74 zover gevorderd waren met voorbereidingen dat het oneconomisch kon worden genoemd zo'n kostbaar apparaat nog twee jaar op non-actief te laten staan, hadden wij het geluk dat intussen weer een nieuw kabinet was opgetreden met Klein als staatssecretaris op O. en W. Zijn opvattingen weken nogal af van die van de vorige bewindsman. Want hoewel de instellingswet er nog niet was, hebben we toen toch, op voorstel van de voorbereidingscommissie en vooruitlopend op de wettelijke regeling, in 1974 toestemming gekregen om de eerste studenten aan te trekken. Zowel Klein als de Kamercommissie voor O. en W. wisten we daarvoor mee te krijgen. Studenten moesten dan wel cursisten heten en zo. Een hele hoop duimzuigerij kwam eraan te pas. Maar het belangrijkste was dat wij uit de startblokken waren en dat daardoor het point of no return was gepasseerd. Het lang niet denkbeeldige gevaar dat de beslissing van '70 alsnog ongedaan kon worden gemaakt, was daarmee afgewend, voor goed. Het is goed hieraan te herinneren, omdat het tevens een kijk geeft op de wijze waarop wij verder moesten werken. Dat eerste jaar was natuurlijk klaar, maar niet het tweede tot en met het zesde. Dat moest allemaal nog ontwikkeld worden in de loop van de rit. Maar wat het zwaarst was, moesten wij uiteraard het zwaarste laten wegen."

Dat een en ander tot nog toe toch redelijk is verlopen, is volgens de heer Tans voor een belangrijk deel een gevolg van het feit dat de selectie van de medewerkers mede plaats heeft gevonden op grond van de basisfilosofie. Dat is natuurlijk niet allemaal even vlekkeloos gegaan, geeft hij toe. Toch is zijn indruk "dat er in onze instelling

alles aan wordt gedaan om in de pas te lopen met de basisfilosofie". Daarbij wijst hij erop dat met name de studenten "ontzettend gemotiveerd zijn".

Dat nog niet iedereen in Nederland zich daarover gerustgesteld voelt, bewijst het feit dat de dag vóór ons gesprek met de heer Tans de onderwijstop van het departement naar Maastricht kwam, omdat men grote vraagtekens zet bij het realiseren van de eisen. Alsof het hoge uitvalspercentage aan andere instellingen een garantie inhoudt voor de kwaliteit van het werk en normatief dient te zijn ook voor een andere onderwijskundige benadering

Natuurlijk wil en kan Den Haag niet direct bij de oordeelsvorming van de faculteit betrokken worden. Dat is h  ar wettelijke verantwoordelijkheid. Maar zegt de heer Tans "wij hebben er geen enkel bezwaar tegen om voortdurend op de vingers te worden gekeken. Integendeel. Wij hebben erom gevraagd."

Wat is naar uw mening terechtgekomen in het curriculum van de integratie van wetenschappen en vooral de rol van de gedragswetenschappelijke vorming?

"Dat is voor mij moeilijk te beoordelen, omdat ik niet in het curriculum zelf bezig ben. Maar de uitgangssituatie was er in elk geval uiterst gunstig voor. Toen wij in 1971 een voorstel deden om ons een tweede faculteit toe te wijzen, die der Sociale Wetenschappen, kregen wij nul op het request. De bewindsman zelf wilde wel, maar de Commissie-De Moor niet en de minister kon niet om het pre-advies van die commissie heen. Om het beoogde doel t  ch, maar langs een omweg te bereiken, heb ik er toen in Den Haag voor gepleit, om in de medisch faculteit disciplines te mogen inbouwen die daarin, althans volgens de gangbare opvattingen, niet thuis hoorden. Dat lukte. En zo zijn wij erin geslaagd Sociologie, Psychologie, Ethiek en Economie van de Gezondheidszorg aan het vakkenpakket van de medische faculteit toe te voegen."

Hoewel hierdoor natuurlijk de integratie bevorderd leek, doordat verticale scheidslijnen van faculteiten ontbraken, blijkt uit de presentatie van de universiteit nu, dat er zich toch drie groepen hebben gevormd. Ja, zegt de heer Tans: "dat is niet alleen optisch een ellendige zaak. Dat houdt wel degelijk een gevaar in voor het realiseren van de doelstellingen van de basisfilosofie. En dat is ook de reden dat ik -- en ook zo spoedig als maar kan -- naar Randwyck wil en niet naar het terrein bij Annadal. Want daar is geen plaats voor het bij elkaar groeperen van wat er nu al is, laat staan, van wat er nog allemaal komen moet. Dan kun je de realisering van het ingetratie-streven wel vergeten, nog voor je er goed en wel mee begonnen bent."

De basisfilosofie is onlangs aan alle leden van de universitaire gemeenschap rondgestuurd. Verwacht u dat hij bijgesteld zal worden?

"Wiemeent dat, als hij een basisfilosofie heeft opgesteld in het jaar 1970, deze in 1980 nog onverminderd geldt, heeft weinig weet van ontwikkelingsprocessen. Je moet permanent bezig zijn met het evalueren van je grondstellingen, in die zin dat voortdurend moet worden getoetst of de toepassing van die beginselen in de omstandigheden van vandaag geen bijstelling behoeft in vergelijking met die in de omstandigheden van gisteren.

Als je dat niet doet, loop je in een minimum van tijd achter. Met andere woorden als blijkt dat actualisering van de basisfilosofie nodig is, moet men het vooral niet laten en haar in dit opzicht bijstellen met bekwame spoed."

Op de vraag of hij thans niet bang is dat de uitgangspunten in de toekomst zullen verwateren, met name als hij opgestapt is, antwoordt hij: "Ik heb soms wel enige zorg, toch goede hoop". Waarom zorg? "Soms kan ik een beetje introvert zijn"

Het volgende onderwerp dat we aanroeren is de bestuurlijke structuur binnen de universiteit.

"We zitten niet zonder meer in de WUB-structuur; er zijn fundamentele afwijkingen. Ook bij ons is op het basisniveau de overheersende invloed van de hoogleraar verlegd naar de besturen van de capaciteitsgroepen. Maar de verandering van de benaming vakgroep die in de WUB wordt gehanteerd, in capaciteitsgroep, heeft meer dan nominale betekenis. Die vloeit voort uit de hier gemaakte keus voor multidisciplinaire benadering van onderwijs en onderzoek en met de daarmee samenhangende verschuiving van een belangrijk deel van de beslissingsbevoegdheid naar het midden-niveau, naar de faculteit. Een belangrijke consequentie van deze opstelling is ook, dat je geen instituten hebt waar verder niemand iets over te zeggen heeft, en dat de organisatie van de activiteiten plaats vindt volgens het matrix-principe, waarmee tevens de mogelijkheid is gegeven tot beheersing van het interactie-proces.

Een grote vraag is natuurlijk hoe deze structurele afwijkingen, die nu hun basis vinden in een algemene maatregel van bestuur, straks hun beslag zullen krijgen in de algemene wetgeving, wanneer de eigen wet "Rijksuniversiteit Limburg" in 1985 expireert.

Een apart punt vormt nog de democratisering binnen de diensten, die overigens niet zoals elders onder leiding staan van een secretaris van de universiteit, maar die zonodig gecoördineerd worden door een

secretaris van het bestuur. Daar is tot nu toe nog niet voldoende werk van gemaakt, maar wij zijn er wel mee bezig. En dat geldt ook voor een aantal andere beleidsproblemen. Je kunt nu eenmaal niet alles tegelijk van de grond tillen."

Wat de uitbouw betreft van de universiteit, heeft de heer Kremers zich onlangs uitgesproken voor een letterenfaculteit.

Het is een probleem waar de heer Tans duidelijk een uitgesproken mening over heeft: "Uitgaande van de basisfilosofie moet je juist in de eerste plaats niet doordenken in lijnen van faculteiten, maar in die van capaciteitsgroepen, van waaruit veelsoortige programma's kunnen worden gebouwd zonder dat men over alle faculteiten hoeft te beschikken. Als je maar capaciteit hebt, kun je werken, multidisciplinair werken. Daarbij moet onderzocht worden welke programma's nodig zijn in een nieuwe maatschappelijke situatie waar we naar toe groeien. Die gedachte ligt ook ten grondslag aan de keuze voor de tweede faculteit, waarbij het faculteitsraam overigens nog onontbeerlijk was gezien de stand van de wetgeving. Maar het is wel "algemeen" gehouden!"

Bij de inrichting van die Algemene Faculteit speelt heel sterk, naast de opzet van een aantal nieuwe op de huidige behoefte gerichte programma's, de problematiek van het post-hoger onderwijs. Daarnaast staan hoog genoteerd de algemene en ook de permanente vorming. Een universiteit moet er in de toekomst niet alleen zijn voor 18- tot 22-jarigen, maar voor de totaliteit van de bevolking."

Wat de letterenfaculteit betreft zegt de heer Tans nog: "het is overigens ook de vraag of je nu nog naast twee andere gegadigden kunt gaan staan, die al een vinger hebben opgestoken en aan wie zelfs al toezeggingen werden gedaan. Maar als dat inderdaad kan, moet je het natuurlijk niet laten".

De Algemene Faculteit lijkt gekozen te hebben voor het thema arbeid.

De opdracht die we gekregen hebben is, dat we ons bezig moeten houden met de problematiek van maatschappelijke structuren en verschijnselen in hun relatie tot gezondheid en ziekte. Gekozen is daarbij vooreerst voor het bewerken van een thema, dat als geen ander centraal staat in het leven van de bevolking, dat van de arbeid. En zulks in de vooropgestelde relatie. Daarbij moet gezondheid en ziekte worden opgevat in de ruime zin van het woord en niet alleen in de somatische zin.

Je kunt uit deze korte aanduiding in elk geval al drie dingen afleiden.

Een instelling van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek moet zich ten doel stellen ook te zoeken naar middelen en mogelijkheden, waarmee zij de maatschappij in positieve zin kan helpen sturen.

In de Algemene Faculteit zitten vervolgens -- het zij min of meer herhaald -- grote mogelijkheden tot verdere ontwikkeling van de instelling.

De verdere ontwikkeling tenslotte waarop hier wordt bedoeld, zou het meest zijn gebaat met een ander universitair en meer horizontaal gericht structuurmodel. Ingrijpende aanpassing van de wetgeving -- ook daarop werd reeds eerder gewezen -- is hiervoor evenwel vereist."

COLLOQUIUM
DOCTUM

Randwyck komt ook ter sprake. De oppositie tegen Randwyck als vestigingsplaats voor de universiteit en het ziekenhuis is formeel verdwenen, nu de Universiteitsraad en de Gemeenteraad unaniem het groene licht hebben gegeven. De argumenten van de tegenstanders vindt de heer Tans, zoals trouwens bekend is, niet valide. Zij hebben naar zijn mening veel te weinig in de gaten gehouden, dat we een basisfilosofie hebben die onmogelijk tot haar recht kan (blijven) komen, wanneer we overal verspreid in de stad zitten. Integratie veronderstelt dat je zoveel mogelijk bij elkaar zit, zegt hij. Hij acht het niet uitgesloten dat mogelijke nevenactiviteiten in het centrum van de stad plaats vinden, zoals studentenactiviteiten. Daarvoor kan het hoofdgebouw in de toekomst uitermate dienstig zijn. Hetzelfde kan worden gezegd ten aanzien van activiteiten in het kader van de levenslange vorming. Dat gebouw moet dus zeker ter beschikking worden gehouden.

Vit al uw overwegingen blijkt intussen dat in de motivering voor vestiging van een nieuwe instelling geleidelijk aan wel enige verschuiving heeft plaats gevonden.

"Inderdaad, en wel in kwalitatieve en experimentele richting. Ik kom nog maar eens terug op èèn van de reeds aangeduide aspecten. Ik zou het fataal vinden voor het totale tertiaire onderwijs, wanneer wij dit instrument juist nu niet ter beschikking hadden. De behoefte aan vorming en ontwikkeling zal nog lange tijd blijven stijgen naar een steeds hoger en steeds groter niveau. Willen wij aan die behoefte voldoen, dan zal naar andere wegen moeten worden gezocht dan de bestaande, waarbij vooral het uittesten van de verhouding wetenschappelijk onderwijs/hoger beroepsonderwijs dan een zeer belangrijke zaak is. En waar kan dat beter dan in een instelling waar nog niet alles vastligt en waar je van de grond af kunt opbouwen? En waar men bovendien op grond van zijn uitgangspunten ook belangstelling heeft om over zijn eigen grenzen heen te kijken."

Op de vraag van Maffius of er problemen zouden bestaan tussen de aan de universiteit werkende Hollanders (de import) met name in de wat hogere functies aan de universiteit en de Limburgers, zegt de Limburger Sjeng, dat hij de indruk heeft dat hier geen problemen liggen. Problemen zoals die vroeger bij DSM hebben gespeeld tussen Hollandse bazen en de Limburgse knechts bestaan niet meer volgens hem. "Ik geloof dat je nu rustig zou mogen zeggen dat de leefsfeer en de verhoudingen in geen enkel opzicht meer verschillen van die in andere streken van ons land en dat zich hier een open gemeenschap heeft ontwikkeld in betrekkelijk korte tijd. Wel hebben we hier een situatie waarin het dialect nog een heel sterke rol speelt. Maar aangezien dat inconvenient blijkt men gauw te kunnen wennen!"

Een ander integratie-aspect: de integratie in de regio is voor een deel nogal sterk gepersonifieerd in uw figuur gezien het grote aantal dubbelfuncties dat u bekleedt (voorzitter van het College van Bestuur, bestuurslid Arinadal, Vijverdal enz.)

"Ik ben natuurlijk helemaal geen voorstander van cumulatie van functies, dat snap je zeker wel. Ik had daar liever vandaag dan morgen vanaf gewild. Maar ja, er zijn situaties die je niet ontlopen kunt, waarin je verplicht bent als het even kan positief te reageren, wanneer er een beroep op je wordt gedaan. En dat kan in een bepaalde situatie nog wel gunstig werken ook. Maar het is natuurlijk geen normale zaak."

Tenslotte komt het hoofdstuk vrijetijdsbesteding aan de orde. In hoeverre lijkt de beroepsbestuurder Tans verslaafd aan het besturen en heeft hij al of niet tijd voor andere zaken. Heeft hij (neerlandicus van huis uit) nog wel tijd gehad om dingen te lezen en de belletrie te proeven? Tans: "In alle oprechtheid gezegd, nee. Dat is een spijtige constatering. Het heeft me natuurlijk wel veel gekost en verdriet gedaan, maar goed, je hebt je keuze gedaan. En dan moet je niet zeuren".

En het lijkt nog maar de vraag in hoeverre dat in de toekomst zal veranderen. Hij acht het niet onmogelijk dat men in de toekomst toch nog weer een beroep op hem zal doen. "Dat is althans een ervaring van veel a.o.w.-ers!" Eên goed voornemen heeft hij in elk geval wel: "'s zondagsmiddags meer met mijn vrouw gaan wandelen, want daar heb ik in de laatste jaren zelfs op dat tijdstip altijd nee tegen moeten zeggen".

Zijn er veel bestuursfuncties naast die van het College van Bestuur die u neer zult leggen of blijven er toch ook nog wel over?

"Ik heb een aantal functies waar ik qualitate qua in zit, en die daardoor automatisch vervallen. Dat is een heel rijtje. Maar niet alles valt weg, omdat niet alles in direct verband staat met deze instelling. Of het zin heeft daarmee door te gaan, is een mooie opgave voor de vrijetijdsbesteding!

Nog twee slotvragen. Als u nou terugkijkt op de periode dat u aan deze universiteit gewerkt hebt, wat is dan uw allerprettigste ervaring geweest.

"De opening."

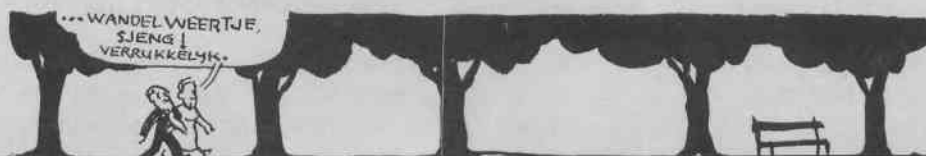
En wat uw minst prettige? Toch niet de sluiting?

"Nou, dan zou ik het eeuwige leven hebben! Maar afgezien daarvan, het valt moeilijk uit die ervaringen een keuze te doen.

Waren er dan zoveel onprettige ervaringen?

"Nou, je hebt natuurlijk reeksen van minder prettige ervaringen. Dat is logisch. Maar ik kom altijd over de hobbels heen. Als er tegenwerking komt, dan maakt mij dat dubbel aggressief om te komen waar ik wezen wil. En bovendien heb ik mij langzamerhand in de loop der jaren een pantser aangemeten, waardoor alles van mij afvalt als de deur achter mij dicht gaat.

Vandaar dat ik eigenlijk moet antwoorden, dat ik het niet weet. Trouwens, als ik het wel wist, zou het wel eens onverstandig kunnen zijn het te zeggen, ook bij het scheiden van de markt."

van binnen uit

EVALUATIE VAN EEN-DOCENT VROEGER EN EEN DOCENT-TANS

Eén van de meest pregnante leraren uit mijn schooltijd, doorgebracht als leerling van het Jeanne d'Arc-lyceum aan de Grote Gracht bij de Ursulinen hier ter stede, dat was Tans.

Met mijn klasgenoten in de jaren 1946-1947 hing ik aan zijn lippen, als hij in perfecte taal en welverzorgde volzinnen ons binnenleidde in de literatuur. Hij beschikte over een harde, maar vooral zeer welluidende stem en als hij een gedicht voordroeg uit "Voor eigen kring"*¹, dan gāāāālmde dat door klas en gangen.

Dat zulks het geval was, herinner ik mij nog goed van de schaarse keren dat ik later - als leerling van hogere klassen en met een lengte die het toeliet om door de hoge gangramen te kijken - zijn vaardigheid als docent kon constateren. Mij viel dan op, dat ook die klas weer evenzeer geboeid zat te luisteren naar zijn voordracht, om dan ineens los te barsten in een totale, uitbundige lachbui.

Dat was typerend voor Tans' humor, die nog natintelt in de positieve herinnering aan zijn lessen: steeds even spitsvondig en perfect getimed wat betreft spreiding over zijn uur Nederlands; een soort Nederlands Hoop Interieur avant la date dus.

Als hij binnenkwam en met zijn les begon, was er steeds weer primair een sfeer van ontzag voor de kaarsrechte docent, die met een gedistancieerde, mysterieuze grijns op zijn gezicht binnenschreed. Ik stelde me dan altijd voor, dat hij nog met napret vanuit de docentenkamer rondliep. Toen ik me deze fantasie weer herinnerde bij het schrijven van dit memo, heb ik contact gezocht met een paar andere leraren uit die tijd: met juffrouw Böhm, meneer Martens en meneer Vink. Op mijn vraag naar haar herinnering aan Tans riep de eerste weer uit, wat zij hem

zei toen hij van het lyceum wegging: "Bah, Sjeng, ik vind het niks leuk, dat je ons verlaat!" Alle drie spraken zij over het bravour en de verve, waarmee hij les gaf en gaven op over zijn persoonlijke mengsel van die beide ingrediënten met vooral zijn humor, waarmee zijn leerlingen voor zijn vak wist te winnen.

Voor zijn oud-collega's staat hij nog steeds bekend als een prettig mededocent, een gedecideerde maar open persoonlijkheid, levend bij de gratie van de humor. Vanwege zijn politieke overtuiging wel eens merkbaar onrechtvaardig behandeld, heeft hij nooit rancuneuze gevoelens geuit naar zijn collega's.

Graag besluit ik deze ode aan onze leraar-Nederlands-vroeger-en-voorzitter-thans, met een uiting van mijn persoonlijke dankbaarheid: ik heb het geluk met de vitaliteit van zijn inspirerende invloed-van-vroeger thans door te werken in zijn eigen bouwwerk!

Bah, Sjeng, ik vind het niks leuk, dat je ons verlaat!

Mimi Bremer Schulte

* Gelukkig voor ons, beperkte Tans zich niet tot deze vierdelige bloemlezing van de vrome mères Elisabeth de Koning en Laurence Suzijn.

officiële informatie

Publicaties Voordrachten en Congressen

P.M. Frederik van de capaciteitsgroep Algemene Pathologie werkte recent mee aan de volgende publicaties:

P.M. Frederik, J.J.H. Fortuin, D. Klepper en H. Galjaard: "Autoradiographic detection of mucopolysaccharide accumulation in single fibroblasts " ; Histochemical Journal 9(1977),89-96.

P.M. Frederik, H.J. van der Molen, D. Klepper en H. Galjaard: "Electron-microscopic autoradiography of tritiated Testosterone in rat testis" ; J. Cell Science 26(1977), 339-346.

P.M. Frederik, D. Klepper : "Localisation of steroids and mucopolysaccharides by light-and electron microscope autoradiography"; Acta Pharmacol et Toxicol. 41 (1977),42-43.

A. Appels (cap.groep Medische Psychologie) schrijft in Intermediair, 13e jaargang 48, 2 december 1977 een bijdrage onder de Titel: "Het voorkomen van een hartinfarct".

Van 7-11 november 1977 bracht hij een bezoek aan Praag waar hij behulpzaam was bij het valideren van de A/B typologie en de JAS.

Hij heeft tevens mogelijkheden onderzocht officiële contacten tussen Nederland en Praag te leggen op het gebied van cardio-vasculaire aandoeningen. Alleen op grond van dergelijke officiële contacten zal het mogelijk zijn over en weer voldoende gegevens zoals ponskaarten en dergelijke uit te wisselen. Voor een groep van het IHE (vergelijkbaar met TNO) heeft hij een voordracht gehouden over "Occupational stress and its pathways to coronary heart disease". Op 28 oktober gaf A.Appels een voordracht op de "Annual Meeting of the Society of Occupational Medicine" te Londen over "The tired heart".

J. Frederiks (Huisartsgeneeskunde), R Luluofs (Klinische Psychiatrie) en F. Verstappen (Fysiologie) hebben een bezoek gebracht aan het Nederlands Astmacentrum te Davos. De Maastrichtse Faculteit fungeert o.m. als gesprekspartner voor Davos op het gebied van het ontwerpen van een zinvol registratiesysteem over individuele patiënten. Met behulp daarvan verwacht men na verloop van tijd te kunnen beschikken over meer algemene gegevens over kwaliteit en effectiviteit van de behandeling.

Ook hoopt men samenwerking aan te gaan op het gebied van de ergometrie, in het kader van het Hoofdproject "Sport en Gezondheid".

J.H. Hagen bezocht van 21 t/m 23 november 1977 een cursus over "De medische technologie en haar planning" in Wepion, België. Hier werd een aantal nieuwe ontwikkelingen in de medische technologie belicht op het gebied van de behandeling van chronische nier-insufficiëntie, de megavolttherapie, de coronairografie, de coronaire heelkunde en open-hart-chirurgie en de scanners.

J.W. Henquet en K.H. Rahn: "Die Medicamentöse therapie der Hypertomie"; Innere Medizin, vol 4, (1977) pag..372-379.

H. Kuipers en G.J. van der Vusse maakten van 20-25 november j.l. een reis naar Zweden en Denemarken. Ze hebben zich - in het kader van het Hoofdproject "Sport en Gezondheid"- o.m.verdiept in de techniek van spierbiopsieën.

M.A. Bremer-Schulte bezocht van 31 juli-3 augustus "The Sixth international congress of group psychotherapy". in Philadelphia. De nadruk bij dit congres lag vooral op psychodrama. Mw Bremer-Schulte leverde een bijdrage onder de titel "Project on Guidance of chronical Ills ; introduction to a supportgroup project involving indigenous co-helpers".

Ter inzage

Bij de Dienst Voorlichting ligt ter inzage een rapport onder de titel "Post-Academisch Onderwijs, ook voor Vrouwen?". Het werd door dr C.E Clason geschreven n.a.v. een enquête, gehouden op initiatief van de Vereniging van Vrouwen met Academische Opleiding (VVAO).

Eveneens ligt ter inzage het Bulletin voor het postacademisch onderwijs nr.13 van de Academische Raad, waarin opgenomen cursussen, leergangen, seminars e.d. ; wettelijke maatregelen en andere voorzieningen inzake het postacademisch onderwijs en diverse andere mededelingen en gegevens.

Ook ligt ter inzage het Informatiebulletin over september-november 1977 van het MRC.

Daarin staat o.m. vermeld de benoeming van drs. M.J.A.H. Jaminon tot secretaris-directeur van het MRC.

Tevens zijn korte verslagen, alsmede plannen opgenomen van de MRC-Raad en MRC-Bestuur en van de verschillende werkgroepen.

Copieën van het gehele bulletin of van gedeelten daaruit kunnen op verzoek worden toegezonden.

Tenslotte liggen ter inzage gegevens over de Filmweek die van 9 januari-13 januari a.s. wordt georganiseerd over het thema "te gek om los te lopen" (zie nadere gegevens in het witte gedeelte van Maffius).

J.O.

De verdere ontwikkeling van de RL.

Het is van het begin af de bedoeling van de Rijks-overheid geweest, dat de zo geheten Medische Faculteit Maastricht onderdeel zou gaan vormen van een universiteit. Er zouden - in het kader van de bestaande structuren- dus andere faculteiten aan die der Geneeskunde moeten worden toegevoegd.

De Wet Rijksuniversiteit Limburg noemt met name de Algemene Faculteit.

Rondom de uitbouw van een instelling als een universiteit zal vrijwel altijd een zekere spanning ontstaan tussen de wensen en verlangens van de instelling zelf en die van de plaatselijke en regionale omgeving. Zo is het ook in Limburg gegaan. Stad en streek verlangen een snelle groei naar grote aantallen studenten en medewerkers. Dat verlangen is gerechtvaardigd. Een van de redenen waarom deze universiteit aan Limburg is gegeven was, dat men aan het zuidelijk deel van deze provincie een nieuwe motor voor de economie en een bron van werkgelegenheid wilde bieden. De realisering van deze doelen wordt het best gediend met snelle groei in aantallen van studenten en medewerkers.

Medische Faculteit

Maar de bekommernis van de universiteit ligt in eerste instantie op ander gebied. In de afgelopen jaren en tot op de dag van vandaag zijn de energie, de deskundigheid en de inventiviteit der medewerkers bij voortduring op zware proef gesteld om de opbouw van de medische faculteit te realiseren. Nu nog is het zo, dat degenen die de plannen voor het onderwijs in deze faculteit moeten opstellen en realiseren, keer op keer de adem van onderwijsvragende studenten in hun nek voelen.

Dat vergt veel en soms het uiterste van facultaire medewerkers, maar ook van de Centrale Diensten en van de Bestuurlijk organen van de faculteit en universiteit. Daardoor hebben in de afgelopen jaren de tijd en de ruimte ontbroken, de plannen voor de uitbouw van de instelling op de lange termijn fundamenteel te doordenken.

Algemene Faculteit

Toen de eerste faculteit enigermate haar tred begon te vinden is een begin gemaakt met het konkretiseren van de tot dan toe nog vage aanzetten voor de Algemene Faculteit. Een werkgroep, samengesteld uit deskundigen uit het hele land, heeft hieraan het laatste halve jaar, samen met medewerkers van de universiteit gewerkt. Hun rapport kan dit voorjaar tegemoet worden gezien. Wanneer de daarin uit te zetten lijnen voor de Rijksoverheid aanvaardbaar zijn, kan deze faculteit binnen afzienbare tijd operationeel zijn.

Hoe verder?

Daarmee is het moment gekomen om de vraag te stellen : hoe nu verder? Is de Algemene Faculteit het laatste woord of moeten ook andere groeimogelijkheden worden opgespoord?

Het College van Bestuur heeft duidelijk gekozen voor het tweede alternatief en de U-Raad heeft daarmee in zijn vergadering van 22 december 1977 uitdrukkelijk ingestemd. Er zal dan ook, juist zoals dat gebeurd is bij de Medische Faculteit en bij de Algemene Faculteit, een groep mensen bij elkaar worden gebracht die de mogelijkheden zullen bestuderen de RL tot verdere ontwikkeling te brengen.

In eerste aanleg zal daarbij rekening gehouden worden met een drietal factoren:

- Hoe kunnen de Medische Faculteit en de Algemene Faculteit tegemoet komen aan vragen en behoeften die in de regio leven? M.a.w. hoe kunnen deze beide faculteiten producten leveren waarnaar in de omgeving vraag bestaat?
- De universiteit heeft er van het allereerste begin van haar bestaan af tegen gewaakt in de regio zaken te gaan doen die al door anderen worden gedaan. Daarom zal ook nu weer zorgvuldig bezien moeten worden, hoe zij problemen kan aanvatten in samenwerking met bestaande instellingen.
- De keuze voor Maastricht als vestigingsplaats voor de universiteit is intertijd ondermeer beargumenteerd door te wijzen op de bijzondere mogelijkheden die worden geboden door de geografische ligging van deze stad, op het raakpunt van drie taal- en cultuurgebieden

In feite betekenen deze drie randvoorwaarden een uitwerking van wat reeds besloten ligt in de Basisfilosofie van 1972.

Aandachtsvelden

Wanneer men deze uitgangspunten nader beziet, kan een zestal aandachtsvelden onderscheiden worden.

1. Relatie H.B.O. - W.O.

De RL heeft het, mede op grond van herhaalde uitspraken van de Rijksoverheid, steeds haar taak geacht, te streven naar samenwerkingsverbanden tussen wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs. Er is in de regio een aantal aanzetten tot deze samenwerking gegeven, maar tot nu toe is dit veld nog niet systematisch en diepgaand doorzocht.

2. Open Universiteit en Permanente Vorming

Het is niet langer zo, dat onderwijs vrijwel uitsluitend bestemd is voor jonge mensen in de jaren dat ze nog niet als arbeidskracht aan het maat-

schappelijk leven deelnemen. Er zijn, vooral de laatste jaren tal van initiatieven waar te nemen - van moeder-mavo tot open universiteit - die alle uitgaan van de gedachte, dat mensen hun hele leven lang recht op onderwijs hebben. Volwassenen zullen in de toekomst steeds vaker onderwijs gaan volgen, bijvoorbeeld omdat ze kansen willen inhalen die ze in hun jeugd niet hebben gehad of benut, omdat ze zich ontwikkelingen die zich in hun beroep of vak hebben voorgedaan willen eigen maken, of omdat ze een nieuwe baan krijgen waarvoor ze zich onvoldoende opgeleid en voorbereid achten.

De gewezen Minister van Kemenade heeft indertijd een "Nota Open Universiteit" gepubliceerd. Hem stond daarbij een grote instelling voor ogen die mensen die niet aan de bestaande universiteiten kunnen studeren, mogelijkheden biedt tot het behalen van academische graden. Bij de bespreking van deze Nota in de Academische Raad is van verschillende kanten geopperd, dat veeleer gedacht moet worden aan een gedecentraliseerde opzet van deze Open Universiteit, gekoppeld aan de bestaande kleine instellingen van wetenschappelijk onderwijs.

Daarnaast echter ligt er een studie van de Fondation Européenne de la Culture, waaraan ook vanuit Maastricht is bijgedragen. Daarin worden gedachten ontwikkeld over een "Open Universiteit" voor de beide Limburgen. Hier dus niet één grote nationale intelling à la van Kemenade, maar een sterk regionaal gericht instituut, dat eventueel gedecentraliseerd op te zetten is in die zin, dat de onderwijsvragenden niet per se naar het instituut hoeven te komen, maar dat het onderwijs gebracht wordt naar die plaatsen waar een voldoende aantal onderwijsvragenden voorhanden is. Het is duidelijk, dat daarbij de ervaring die tot nu toe in de RL is opgedaan met nieuwe vormen van onderwijs van groot belang kan zijn. Ook zouden de onderwijspakketten, die een dergelijke instelling te bieden heeft afgestemd kunnen (en moeten) worden op de behoeften die men in de regio aantreft.

3. Post Hoger Onderwijs

In het kader van de permanente vorming dient speciale aandacht gegeven te worden aan de problematiek van het Post-Hoger Onderwijs.

4. RL. - Bedrijfsleven

De rol die de RL binnen de regio wil vervullen maakt het nodig, dat ook de relatie tot het bedrijfsleven nader wordt uitgewerkt. Enkele werkgroepen houden zich al een tijd lang bezig met arbeidsverhoudingen, aansluiting h.b.o.-bedrijfsleven en BMC-industrie.

5. Interuniversitaire samenwerking

Er bestaat groeiende samenwerking van de RL met de instellingen van Aken, Eindhoven en Hasselt. De samenwerking met deze instituten en mogelijk met andere zal verdiept moeten worden. De RL zal aan deze zusterinstellingen deskundigheid en middelen kunnen ontfemen waarover ze zelf niet de beschikking heeft. Ook zal bezien worden hoe produkten en know-how van de RL ter beschikking gesteld kunnen worden van andere instellingen.

6. Europese Samenwerking

Uit recente ontwikkelingen in de Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en wetenschappen blijkt, dat het voor de RL van belang is zich actief op te stellen en initiatieven te gaan ontplooiën. Te denken valt hierbij aan het Europees instituut voor economische analyse en onderzoek, aan 'Interdisciplinaire Studiegroepen Europese Intergratie' en aan boven-nationale open-universiteit-achtige ontwikkelingen.

Op deze wijze kan de Rijksuniversiteit Limburg tot uitgroei geraken langs nieuwe, elders nog niet begane wegen. Dat sluit aan bij haar opdracht en haar ambitie, bij te dragen aan fundamentele vernieuwingen in het wetenschappelijk en hoger onderwijs.

Mochten zich daarnaast echter kansen voordoen langs andere, meer traditionele paden de uitgroei van de universiteit te realiseren, dan zullen die uiteraard worden aangegrepen en benut. Zo zou bijvoorbeeld een eventuele letterfaculteit door Maastricht bepaald niet worden afgewezen als zich daartoe een reële mogelijkheid zou voordoen.

Slot

De indruk is wel eens gewekt, dat de Rijksuniversiteit Limburg met een Medische Faculteit en een Algemene Faculteit tevreden zou zijn en geen behoefte zou hebben aan meer. Uit het bovenstaande kan blijken, dat die indruk onjuist is.

Wel heeft de voorzitter van het College van Bestuur bij de bespreking van dit onderwerp in de Universiteitsraad gewaarschuwd tegen overhaasting.

Een harmonische uitgroei van de RL is alleen te realiseren langs wegen van geleidelijkheid. Al te snelle groei zal zeker ten koste gaan van de kwaliteit.

Noch de universiteit noch de regio zijn op dit moment of in de nabije toekomst toegerust voor de snelle komst van zeer vele studerende.

Het valt te hopen dat beide, regio én universiteit hun verantwoordelijkheid in deze beseffen en in de nabije toekomst gaan werken om voorwaarden te scheppen die een evenwichtige uitgroei van de Rijksuniversiteit Limburg mogelijk maken. Aan de kant van de universiteit is deze taak reeds ter hand genomen...

J.O.

OPROEP KANDIDATEN BESTUUR STICHTING MAFFIUS

Op 8 december 1977 heeft de Universiteitsraad een besluit genomen over de op te richten stichting Maffius, die het gelijknamige Universiteitsblad zal gaan uitgeven. Besloten is o.m., dat de redactie en de Faculteitsraden uit hun midden ieder een lid van het bestuur kiezen. De Universiteitsraad benoemt voorts, al dan niet uit de universitaire gemeenschap, de overige leden van het bestuur, met dien verstande, dat ten hoogste één lid van buiten de universitaire gemeenschap mag komen.

De Universiteitsraad heeft voorts besloten, dat hij vóór 1 februari 1978 drie leden in het bestuur van de stichting zal benoemen.

De Vertrouwenscommissie van de Universiteitsraad is belast met het verrichten van alle werkzaamheden ten behoeve van een voordracht aan de raad voor de verkiezing van de leden van het stichtingsbestuur.

Degenen, die belangstelling hebben voor deze functie en menen daarvoor in aanmerking te komen, dan wel zij die de aandacht willen vestigen op kandidaten, worden verzocht zich in verbinding te stellen met de Vertrouwenscommissie van de Universiteitsraad. De reacties zullen uiteraard met de nodige vertrouwelijkheid en zorgvuldigheid worden behandeld.

De sluitingstermijn voor de kandidaatstelling is bepaald op maandag 16 januari 1978, om 12.00 uur.

De griffier van de Universiteitsraad is ambtshalve belast met het secretariaat van de Vertrouwenscommissie; bij hem kunnen nadere inlichtingen worden verkregen.

schappelijk leven deelnemen. Er zijn, vooral de laatste jaren tal van initiatieven waar te nemen - van moeder-mavo tot open universiteit - die alle uitgaan van de gedachte, dat mensen hun hele leven lang recht op onderwijs hebben. Volwassenen zullen in de toekomst steeds vaker onderwijs gaan volgen, bijvoorbeeld omdat ze kansen willen inhalen die ze in hun jeugd niet hebben gehad of benut, omdat ze zich ontwikkelingen die zich in hun beroep of vak hebben voorgedaan willen eigen maken, of omdat ze een nieuwe baan krijgen waarvoor ze zich onvoldoende opgeleid en voorbereid achten.

De gewezen Minister van Kemenade heeft indertijd een "Nota Open Universiteit" gepubliceerd. Hem stond daarbij een grote instelling voor ogen die mensen die niet aan de bestaande universiteiten kunnen studeren, mogelijkheden biedt tot het behalen van academische graden. Bij de bespreking van deze Nota in de Academische Raad is van verschillende kanten geopperd, dat veeleer gedacht moet worden aan een gedecentraliseerde opzet van deze Open Universiteit, gekoppeld aan de bestaande kleine instellingen van wetenschappelijk onderwijs.

Daarnaast echter ligt er een studie van de Fondation Européenne de la Culture, waaraan ook vanuit Maastricht is bijgedragen. Daarin worden gedachten ontwikkeld over een "Open Universiteit" voor de beide Limburgen. Hier dus niet één grote nationale intelling á la van Kemenade, maar een sterk regionaal gericht instituut, dat eventueel gedecentraliseerd op te zetten is in die zin, dat de onderwijsvragenden niet per se naar het instituut hoeven te komen, maar dat het onderwijs gebracht wordt naar die plaatsen waar een voldoende aantal onderwijsvragenden voorhanden is.

Het is duidelijk, dat daarbij de ervaring die tot nu toe in de RL is opgedaan met nieuwe vormen van onderwijs van groot belang kan zijn.

Ook zouden de onderwijspakketten, die een dergelijke instelling te bieden heeft afgestemd kunnen (en moeten) worden op de behoeften die men in de regio aantreft.

3. Post Hoger Onderwijs

In het kader van de permanente vorming dient speciale aandacht gegeven te worden aan de problematiek van het Post-Hoger Onderwijs.

4. RL. - Bedrijfsleven

De rol die de RL binnen de regio wil vervullen maakt het nodig, dat ook de relatie tot het bedrijfsleven nader wordt uitgewerkt.

Enkele werkgroepen houden zich al een tijd lang bezig met arbeidsverhoudingen, aansluiting h.b.o.-bedrijfsleven en BMC-industrie.

5. Interuniversitaire samenwerking

Er bestaat groeiende samenwerking van de RL met de instellingen van Aken, Eindhoven en Hasselt. De samenwerking met deze instituten en mogelijk met andere zal verdiept moeten worden. De RL zal aan deze zusterinstellingen deskundigheid en middelen kunnen ontlenuen waarover ze zelf niet de beschikking heeft. Ook zal bezien worden hoe produkten en know-how van de RL ter beschikking gesteld kunnen worden van andere instellingen.

6. Europese Samenwerking

Uit recente ontwikkelingen in de Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en wetenschappen blijkt, dat het voor de RL van belang is zich actief op te stellen en initiatieven te gaan ontplooien. Te denken valt hierbij aan het Europees instituut voor economische analyse en onderzoek, aan 'Interdisciplinaire Studiegroepen Europese Intergratie' en aan boven-nationale open-universiteit-achtige ontwikkelingen.

Op deze wijze kan de Rijksuniversiteit Limburg tot uitgroei geraken langs nieuwe, elders nog niet begane wegen. Dat sluit aan bij haar opdracht en haar ambitie, bij te dragen aan fundamentele vernieuwingen in het wetenschappelijk en hoger onderwijs.

Mochten zich daarnaast echter kansen voordoen langs andere, meer traditionele paden de uitgroei van de universiteit te realiseren, dan zullen die uiteraard worden aangegrepen en benut. Zo zou bijvoorbeeld een eventuele letterfaculteit door Maastricht bepaald niet worden afgewezen als zich daartoe een reële mogelijkheid zou voordoen.

Slot

De indruk is wel eens gewekt, dat de Rijksuniversiteit Limburg met een Medische Faculteit en een Algemene Faculteit tevreden zou zijn en geen behoefte zou hebben aan meer. Uit het bovenstaande kan blijken, dat die indruk onjuist is.

Wel heeft de voorzitter van het College van Bestuur bij de bespreking van dit onderwerp in de Universiteitsraad gewaarschuwd tegen overhaasting. Een harmonische uitgroei van de RL is alleen te realiseren langs wegen van geleidelijkheid. Al te snelle groei zal zeker ten koste gaan van de kwaliteit. Noch de universiteit noch de regio zijn op dit moment of in de nabije toekomst toegerust voor de snelle komst van zeer vele studerenden. Het valt te hopen dat beide, regio en universiteit hun verantwoordelijkheid in deze beseffen en in de nabije toekomst gaan werken om voorwaarden te scheppen die een evenwichtige uitgroei van de Rijksuniversiteit Limburg mogelijk maken. Aan de kant van de universiteit is deze taak reeds ter hand genomen...

J.O.

OPROEP KANDIDATEN BESTUUR STICHTING MAFFIUS

Op 8 december 1977 heeft de Universiteitsraad een besluit genomen over de op te richten stichting Maffius, die het gelijknamige Universiteitsblad zal gaan uitgeven. Besloten is o.m., dat de redactie en de Faculteitsraden uit hun midden ieder een lid van het bestuur kiezen. De Universiteitsraad benoemt voorts, al dan niet uit de universitaire gemeenschap, de overige leden van het bestuur, met dien verstande, dat ten hoogste één lid van buiten de universitaire gemeenschap mag komen.

De Universiteitsraad heeft voorts besloten, dat hij vóór 1 februari 1978 drie leden in het bestuur van de stichting zal benoemen.

De Vertrouwenscommissie van de Universiteitsraad is belast met het verrichten van alle werkzaamheden ten behoeve van een voordracht aan de raad voor de verkiezing van de leden van het stichtingsbestuur.

Degenen, die belangstelling hebben voor deze functie en menen daarvoor in aanmerking te komen, dan wel zij die de aandacht willen vestigen op kandidaten, worden verzocht zich in verbinding te stellen met de Vertrouwenscommissie van de Universiteitsraad. De reacties zullen uiteraard met de nodige vertrouwelijkheid en zorgvuldigheid worden behandeld. De sluitingstermijn voor de kandidaatstelling is bepaald op maandag 16 januari 1978, om 12.00 uur.

De griffier van de Universiteitsraad is ambtshalve belast met het secretariaat van de Vertrouwenscommissie; bij hem kunnen nadere inlichtingen worden verkregen.

wie

per 1 december 1977:

H. van Rie

per 1-1-1978:

W.C.L. Robroek

drs. A.F.P.W.M. Lagas

mw. E. Moeskops-Wouters

mej. S.A.A. Breevoort

A.V.C. Scaf

wat

analist

vaardigheidsdocent

wetenschappelijk medewerker t.b.v.
projektgroep Algemene Fakulteit

administratief medewerkster

sekretaresse

administratief medewerker

waar

Kapaciteitsgroep Pathologie

Skillslab

Kapaciteitsgroep Economie van de
Gezondheidszorg

Dienst Algemene en Juridische Zaken

Kapaciteitsgroep Gezondheidszorgonderzoek

Dienst Personele Zaken en Studentenbelangen

wie

mw. E.W.M. Vroegop-Leenders

waait van

Dienst Civiele Zaken

over naar

Dienst Voorlichting

reakties

Als iemand vol overtuiging bidt
 Jezus die ik gesluierd voor mijn ogen zie
 Geef dat na mijn dorsten mij het eind geschied
 Dat ik U ontsluierd schouwe Uw aangezicht
 Zalig in het genieten van Uw glorielicht.

Indien hij gelooft dat Ons Heer vertegenwoordigd is onder gedaante van brood (Hostie) dan is voor hem het artikel "Godshop" van Henny P. meer dan een grove belediging; wanneer o.a. wordt geschreven Hostie dipsaus op kwarkbasis vetarm. Eurytmiese dialoog Hosties compleet met zaaikalender. Met stomme verbazing heb ik mij afgevraagd hoe het in vredesnaam mogelijk is dat een dergelijk artikel in de Maffius werd gepubliceerd. Alle eer voor mej. Niemann want zij toont ook begrip voor mensen die geloven met hun principes en zoals ongetwijfeld velen met haar. Ik vind dat een excuus van Henny P. en de Maffius Redactie zeker op zijn plaats zou zijn! Geloof of geen geloof ieder mens moet worden gerespecteerd, maar sluit niet uit dat een mens ook goed voor zijn naaste kan zijn door middel van geloof. Omdat de mens een verstand bezit kunnen velen het leven in en om zich heen niet als een puur toeval beschouwen, m.a.w. naar mijn mening bestaat het geloof zolang er mensen bestaan. Voor hen is het geen toeval dat de mens kan spreken, horen, zien en denken, enz. en dat man en vrouw zowel geestelijk en lichamelijk op elkander zijn ingesteld. Hij gelooft dan in een opperwezen. Als voornaamste gebod leert Christus ons de naastenliefde! en Paulus schreef eens: al zou ik een geloof hebben dat ik bergen kan verzetten doch ik heb geen liefde dan baat het geloof mij niets. Het geloof is in de loop der tijden geprezen en verheerlijkt, maar ook veracht en vernederd. Vele mensen hebben hun leven gegeven voor hun geloof. Om niet enkel bij Christenen te blijven, denk ik aan de 6½ miljoen Joden die in de 2e Wereldoorlog in concentratiekampen zijn mishandeld en gedood. Al geloven vele mensen in een opperwezen, dan nog kunnen wij geen concreet antwoord geven op de vraag of ons leven verzekerd zal zijn na onze dood, ja of nee, maar als Christen hoop ik in het hiernamaals gelukkig te kunnen zijn en daarom geloof ik! Ja, Henny P. een geloof is geen verzekeringsmaatschappij waarbij je een polis kunt afsluiten met al je wensen voor na de dood. Een geloof is ook geen probleem, maar een mysterie! Een strohalm die sterk kan zijn, vooral in tijden van nood!

B. van Swaay

Bernhard.

Is er leven voor de dood?

De laatste afleveringen van Maffe Jus hebben bij mij twijfel doen rijzen over het leven voor de dood. Eerst Wim Hermens en Hans Hagen, daarna Henny Peltenburg, hebben gepoogd door op inhoudelijke belangrijke zaken in te gaan, leven in de brouwerij te brengen. Wat is het gevolg: een nogal omstandig gezeur, niet over de inhoud van hun stukken, maar veel meer over de vraag of die wel geplaatst hadden mogen worden.

Laat ik beginnen met het stuk van Hagen en Hermens over het

Facultaire Ontwikkelingsplan. Vooral Wim Hermens heeft het moeten verduren. Als lid van het Faculteitsbestuur had hij niet uit de bij het Bestuur van de Faculteit binnengekomen reacties op het FOP mogen klappen, voor anderen daarvan kennis hadden kunnen nemen. Ik begrijp daarvan eigenlijk niets. Goed, Wim is weliswaar niet goed ter been, maar daarom heeft hij nog geen pettenprobleem. Geheel bij zijn verstand, heeft hij iets heel prijzenswaardigs verricht, nl. zo snel mogelijk openbare stukken wereldkundig maken. In plaats van daarvoor geprezen te worden, schijnt hij integendeel de zorgvuldigheid in het maatschappelijk verkeer uit het oog te zijn verloren. Als ik al deze omhaal van afkeuring lees, vraag ik mij af: zou het hier dan toch 'the deep south' zijn. De problemen zitten helemaal niet bij Hagen en Hermens, maar ten eerste bij capaciteitsgroepen die niet goed begrijpen dat hun officiële reacties op facultaire plannen als openbare stukken gelden en ten tweede bij besturen en raden die niet goed door hebben dat men zich zelden hoeft te branden aan het koude vuur van de openbaarheid. Niet Wim Hermens was fout, maar het Faculteitsbestuur dat aarzelde stukken van algemene strekking aan belangstellenden ter beschikking te stellen. In plaats van de discussie inhoudelijk op gang te brengen over het ontwikkelingsplan vond een nutteloos welles-nietes-spelletje voor gevorderde procedurespecialisten plaats. Zo ontstaat er geen leven voor de dood.

Nu over naar Godshop. In dit artikel werd ondermeer de aandacht gevestigd op een serie instructieboekjes die het ons later in het hiernamaals eenvoudiger zal maken ons aan te passen. Tot mijn teleurstelling blijkt dat de grootst mogelijke minderheid van de redactie publikatie van dit informatieve artikel heeft willen verhinderen. Het zou namelijk 'spotten met zaken die voor sommige mensen (toch) (nog) als waardevol en misschien als heilig worden ervaren' zijn. Sterker nog: opheldering verschaffen in een mogelijke situatie na de dood zou zijn: 'de laatste trieste stap die daarmee ook persoonlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid negeert'. Alweer: ik begrijp het niet goed; zou het dan toch 'the deep south' enz. . .

Zaterdag wordt ik altijd heel voorzichtig wakker en hoop dan dat zich bij de post een brief of tijdschrift bevindt dat mij door zijn onalledaagse inhoud een montere kijk op het weekend geeft. Ik was dan ook blij verrast dat Henny Peltenburg het niet uitsluit dat ook na de dood muesli en tekstiele werkvormen voorhanden zullen zijn. Muesli nuttig ik graag; dus dat is mooi meegenomen. Op tekstiele werkvormen heb ik het niet zo voorzien; maar ja, ex-tapijtknopers en ex-kralenrijgsters moeten toch ook passende arbeid kunnen verkrijgen later. (Henny, is er arbeidsongeschiktheid na de dood?)

Uit het laatste blijkt wel dat ik heel tolerant ben. Maar op een punt ben ik dat niet, nl. als de vrijheid van meningsuiting in het geding is.

Op dit belangrijke moment in mijn verhaal word ik weer 'ernstig'. De vorige alinea was dus ironisch; liever niets door de ramen werpen, ook geen voorwerpen toezenden of de toorn des Heeren over mij afroepen. De reactie op Godshop van Marijke Nieman vormt het zwakst mogelijk verweer tegen meningen die je niet aanstaan: ijveren voor een verbod van publikatie op grond van gekwetste gevoelens. Volgens de voorstanders van een dergelijke methode mag elke godsdienst, sekte, beweging, partij en zonderling zijn levensbeschouwing in de krant zetten, maar zou het onverantwoordelijk en/of heiligschennend zijn, daar ironisch,

sarcastisch of gewoon recht op en neer, op te reageren. Elke aanhanger van een geitenwollen motoronderhoudsideologie mag beslag op mijn tijd leggen. Ik mag echter niet schriftelijk meedelen dat een of andere modieuze heilsleer mogelijk een aanslag op het gezond verstand vormt, zoal niet als wartaal moet worden beschouwd. Wie vindt dat Henny Peltenburg ten onrechte het religieus alternatief complex aan de kaak stelde, dat hij de fiolen van zijn toorn over hem uitstorte, op schrift dan wel te verstaan. Op die manier blijft er leven in de brouwerij. Zucht tot verbod en brave gekwetstheid sluiten leven voor de dood uit. Als die de boventoon gaan voeren, zal MAFFIUS provinciaal zijn dan nodig is.

Tot slot nog dit. Ik heb niet gezegd dat het stukje van Henny van goede smaak getuigde. Dat zal mij eerlijk gezegd in een tijdschrift een zorg zijn, zolang smaad noch laster in het geding zijn. Het gaat erom zo duidelijk mogelijk een standpunt in te nemen dat de discussie op gang brengt. De profeten van Israël waren daarin ook niet kleingeestig zoals ervaren bijbellezers weten.

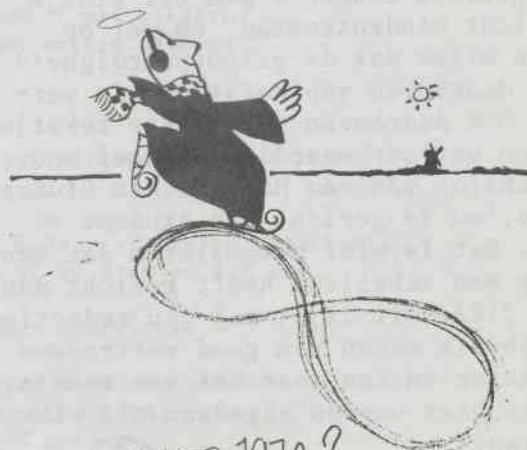
H. Philipsen

P.S.1 Henny, staat de Bokma koud na de dood?

P.S.2 Henny, hoe is het met Mevr. Wessel-Krul haar snor? Draagt zij nog steeds net zo'n raar brilletje als jij?

VOORSPOEDIG 1978

WINTER 1978?

P.J.C. van Breda Vriesman:

Het is een goed gebruik dat diegene die een mening verkondigt, vooral waar die opinie op schrift wordt gesteld en kritisch is wat betreft inzichten of manier van optreden van een medemens, daar zelf achter staat. Dit bewijst men doorgaans door het op schrift gestelde te ondertekenen; immers de bekritiseerde die hiertoe behoefte voelt en het recht heeft kan zich anders niet verweren. Het op schrift stellen van een persoonsgebonden kritiek in anonieme of pseudonieme vorm in een voor iedereen toegankelijk medium mag derhalve beschouwd worden als een laakbare handeling. De afwezigheid van normbesef bij de indiener(s) van een pseudonieme kritiek kan niet verholpen worden, maar afwezig normbesef bij een redactie - ook Maffius - geeft te denken.

Natuurlijk is in de belletrie en tendensromans vaak gebruik gemaakt van pseudoniem. Hier betreft het vaak initiële onzekerheid en kan men na het onverwachte succes lastig op de nahand van het pseudoniem af, of wil men om politieke reden geen kleur bekennen. Geen van deze zaken zijn van toepassing op het interview gepubliceerd in Maffius nr. 10, 3de jaargang, 1977 bz. 6 t/m 10 hoe geestig en hoe waarheidsgetrouw ook op diverse zaken wordt gewezen.

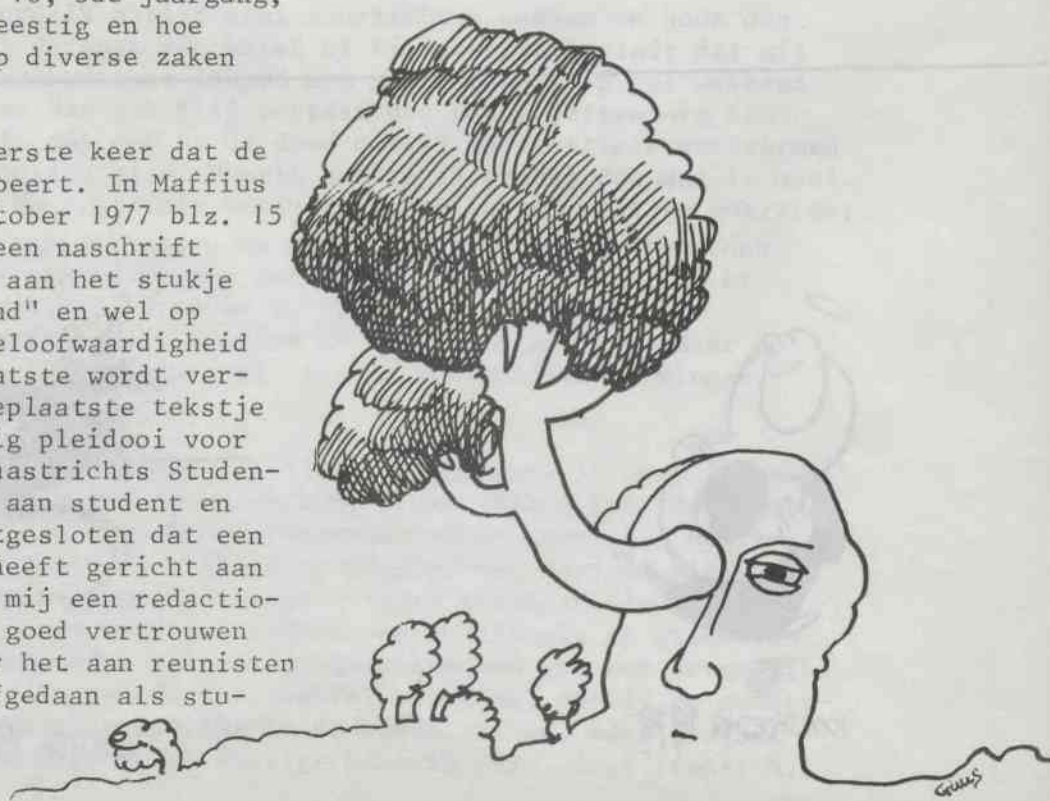
Dit is helaas niet de eerste keer dat de redactie zich vergalloppeert. In Maffius nr. 9, 3de jaargang, oktober 1977 blz. 15 bijvoorbeeld geeft zij een naschrift - in negatieve teneur - aan het stukje "Maastricht Studentenstad" en wel op zodanige wijze dat de geloofwaardigheid van het daarboven geplaatste wordt versterkt. Het daarboven geplaatste tekstje houdt een wat merkwaardig pleidooi voor de oprichting van een Maastrichts Studentencorps, en is gericht aan student en reunist. Het is niet uitgesloten dat een enkeling een schrijven heeft gericht aan postbus 2182. Dit lijkt mij een redactioneel misbruik maken van goed vertrouwen van de lezer en kan waar het aan reunisten appeleert niet worden afgedaan als studentengrap.

Het effect van het redactionele optreden is nu buitengewoon merkwaardig; de redactie opereert geenszins op het principe "never take yourself serious if you can help it". Immers, de redactie van Maffius heeft bij herhaling blijk gegeven serieus te willen zijn wat de humorloze teneur van redactionele kanttekeningen illustreert.

Door haar redactionele beleid evenwel bereikt zij het omgekeerde: dat niemand de redactie serieus neemt, iets wat - voor zover ik kan nagaan - geenszins haar bedoeling is.

Mijn advies aan de redactie is zo snel mogelijk de balken uit eigen ogen te laten verwijderen alvorens zich op te winden over een splinter in het oog van een ander. De redactie dient zo weinig mogelijk tijd te verliezen bij het op gang zetten van deze ongetwijfeld pijnlijke operatie.

P.J.C. van Breda Vriesman

lieve mens

KANDIDAATS 1

Donderdag 15 december, mochten we als vierde jaars getuige zijn van een treurig dieptepunt in de geschiedenis van drie en een half jaar medisch onderwijs nieuwe stijl.

Toen werd ons namelijk in een officieel getinte zitting het kandidaatsdiploma overhandigd.

Het begon natuurlijk wel gezellig, maar reeds in de inleiding van Willighagen, de voorzitter van de Studieresultaten Commissie (SRC) kwam de matteklopper op tafel.

Hij gaf namelijk felle kritiek op wat hij noemde "het ernstig falen van de faculteit" op een zo belangrijk punt als de begeleiding van de studieprestaties van de individuele student.

Na de uitreiking bleek bovendien dat de SRC in haar grote wijsheid enige medestudenten te licht had bevonden.

KANDIDAATS 2

Zo is bijvoorbeeld het examenreglement nog niet klaar.

Er is dus gewerkt met een concept-examenreglement.

Verder is men op z'n zachtst gezegd wat onzorgvuldig te werk gegaan bij het bekend maken van een en ander.

Ook is het tijdstip van uitreiking wat vreemd gekozen.

Ten vierde vraag ik me af in hoeverre een SRC garant kan staan voor een kandidaatsniveau - oude stijl, elke insider kan je immers direct vertellen dat in dit geval de vlag de Maastrichtse lading toch niet zo fantastisch dekt.

KANDIDAATS 3

En daarmee kom je naar mijn gevoel bij de kern van de zaak, namelijk de vraag naar de positie en waarde van een kandidaatsdiploma in het Maastrichtse curriculum.

Maar dan hadden de studenten natuurlijk niet zo om hun papiertje moeten zanikken.

NEUROLOGIE 1

Na drie weken "hoofdzaken", zijn we weer een kopzorg rijker.

De zo geruisloos ingeburgerde gewoonte om studenten maandags om tien uur een leuk blokboek aan te bieden, zonder dat er ook maar één staf lid in de buurt is, dat een iets professioneler benul van het betreffende onderwerp heeft dan wij vast allemaal met elkaar wel hebben, is deze keer nu echt met onovertroffen succes gevolgd.

NEUROLOGIE 2

Nou zijn we toch echt wel wat gewend.

Wij oriënteerden ons bijvoorbeeld al eens geheel vrijblijvend omtrent huidziekten en zo.

Tot groot vermaak van collega Mali.

Ook bevallingen doen kan je leren van een ervaren huisarts. Net zo gemakkelijk.

Want de gynaecologen in dit rayon hebben het toch al zo druk en dat zal voorlopig echt niet veel minder worden, denk ik.

Maar soms gaat het ons ook wat te vlug. Zoals nu met neurologie.

Ondanks drie uurtjes klinische les.

En wat jammer dat we neuroloog vlak van te voren van de stoep moesten verwijderen want hij belemmerde het vrije uitzicht misschien.

Toch heb ik U drie weken lang zo héél héél erg hard gemist.

KOKO • CRUIS

Boerderij-weekend

De ontspanningscommissie van KOKO heeft ook dit jaar weer een boerderij-weekend georganiseerd. Om na te gaan of er voldoende belangstelling bestaat, is er een enquête gehouden, met een paar dagen al 32 belangstellenden. Hieruit blijkt dat velen wel zin hebben in een weekend goed wandelen en vele andere activiteiten. Bovendien hebben velen nog goede herinneringen aan het weekend van vorig jaar. Ook dit jaar zal de ontsp.comm. zijn best doen om alles zo vlot mogelijk te laten verlopen.

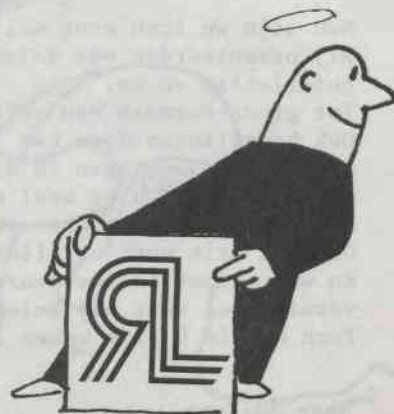
Ons oog is dit jaar gevallen op een "boerderijtje" in ABREFONTAINE, een geweldig leuk plaatsje ergens in de binnenlanden van België.

Het gebied is zeer heuvelachtig, met schilderachtige dorpjes en boerderijtjes. De bossen in de omgeving zijn erg uitgestrekt; mooi en dus uitstekend om in te wandelen. In het boerderijtje zijn 60 slaapplekken, verdeeld over 4 kamers, twee eetkamers c.q. ontspanningsruimtes (feest), een keuken en goede sanitaire voorzieningen.

De mooie omgeving, de fijne boerderij en de uitgestrekte bossen zullen er zeker toe bijdragen dat het een geweldig weekend zal worden.

Dan volgen hier nog enkele praktische dingen:

- Het weekend wordt gehouden van 3 t/m 5 maart;
- De kosten komen neer op f 40,- p.p. (excl. vervoer);
- Introducé(e)s zijn ook welkom;
- Het geld kan worden overgemaakt op giro 3713300 of bij de Ned. Crediet Bank worden gestort op nr. 232925283;
- Graag hadden we nog enkele mensen die in het bezit zijn van een auto en die tevens willen rijden (vergoeding is f 0,25 per km);
- De definitieve aanmeldingsformulieren komen zo snel mogelijk;
- Nadere informatie komt zo snel mogelijk (in de KOKO-kamer, op de balie van het studie-landschap en op het prikbord).

TE GEK OM LOS TE LOPEN ?

Een themaweek over psychiatrie en samenleving met films en discussies
Programma 9 januari - 13 januari 1978

Maandag 9 januari:
 Kleine Komodie, Tongerse-
 straat 28a, aanvang 20.00 uur.

Opening Filmweek door Marius Romme, Hoogleraar
 sociale psychiatrie Rijksuniversiteit Limburg.

Films: "A Page of Madness" van Teinosuke Kinugasa
 (Japan) 1926 en "Keefman" van W. v. Leeuwen (Ned.) '77.

Dinsdag 10 januari:
 Theater "Midi", Kl. Gracht 24a
 aanvang 20.15 uur.

Film: "Toestanden" van Thijs Chanowski en het Werk-
 theater (Ned.) 1976.
 Inleiding en discussie met Frank van Ree, psychiater
 en de Clientenbond Maastricht e.o.

Dinsdag 10 januari:
 Filmhuis, Capucijnengang 3,
 aanvang 23.00 uur.

Hervertoning van de films: "A Page of Madness" en
 "Keefman"

Woensdag 11 januari:
 Filmhuis, Capucijnengang 3,
 aanvang 20.30 uur.

Film: "Te gek om los te lopen" (Matti da Sieggare) van
 Bellochio e.a. (Italië) 1975.
 Inleiding en discussies met Mark Richartz, lector bij de
 afd. soc. psychiatrie aan de R.U. Limburg.

Donderdag 12 januari:
 Filmhuis, Capucijnengang 3,
 aanvang 20.30 uur.

Film: "Asylum" van Peter Robinson (Engeland) 1972.
 Inleiding en discussie met Jan Foudraime, psychiater en
 schrijver van "Wie is van hout?"

Vrijdag 13 januari:
 Theater "Midi", Kl. Gracht 24a
 aanvang 20.15 uur.

Film: "Dodekaden" van Akira Kurosawa (Japan) 1970.
 Discussie met Marius Romme.

**Organisatie: afd. soc. psychiatrie van de R. U. Limburg. Filmhuis Maastricht
 M.m.v. "Circumflex", Mabi BV, Clientenbond afd. Maastricht**

TE GEK OM LOS TE LOPEN?

Gek is een woord dat dient voor het gemak van de mensen. Gek is een excuus om geen rekening meer met iemand te houden, hem niet meer au serieux te nemen en -als het erg vervelend wordt- hem uit te stoten en op te sluiten.

"Te gek om los te lopen" is dan ook geen originele maar wel een toepasselijke titel voor een filmweek waarin filmmakers zeer kritisch en met begrip gekeken blijken te hebben naar wat de maatschappij en de professionelen, dat wil zeggen wij allemaal samen, doen met de gekken.

In de artsenopleiding aan de RULg. zijn de 4e jaars toe aan het kennis vergaren over psychische stoornissen waarvoor in de geestelijke gezondheidszorg en de psychiatrie hulp wordt gezocht. Zij moeten de professionelen worden maar kunnen dat alleen in discussie met de niet professionelen, omdat wij allemaal samen de gekken maken en breken d.w.z. uitstoten of een kans geven.

De groep sociale psychiatrie van de RULg. heeft daarom het initiatief genomen om in Maastricht voor studenten en burgers een filmweek te organiseren met de mogelijkheid om na afloop met elkaar te praten over wat er getoond werd.

Een filmweek waarin naast de verbeelding van het gek zijn de positieve mogelijkheden in de hulpverlening aan mensen met ernstige psychische moeilijkheden worden getoond.

De filmweek begint met "A page of madness", een "bladzijde vervreemding", waarin de afstand tussen gek en gewoon wordt verbeeld, zoals de Japanner Kawalata dat in 1926 zag. In deze film wordt de afstand en de bereikbaarheid verbeeld tussen zowel twee echtelieden waarvan er een opgenomen is, als tussen de artsen en de patienten. Ieder heeft zijn eigen droom. Wanneer een dergelijke droom verstoord wordt ontstaat een conflict dat zonder veel uitleg tot uitstoting kan leiden, zoals in de film "Keefman" naar voren komt.

In "Toestanden" wordt een projekt van het Amsterdamse Werktheater verfilmd, dat humorvol en wrang de verwarringen neerzet die zich in de

psychiatrie tussen patienten, familie en behandelaars afspelen. Op de derde avond wordt de film "Matti da Slegare" vertoond. Hierin staan maatschappelijke verhoudingen centraal waarbinnen jonge mensen vermangeld worden. Naast een analyse en verbeelding van de problemen worden ook alternatieven getoond in het omgaan met de 'gekken'.

Donderdag wordt in de film "Asylum" het denken in de antipsychiatrie van Laing geconcretiseerd in een alternatieve leefsituatie voor mensen die gewoonlijk in het psychiatrische ziekenhuis worden opgenomen. Onder voorbehoud dat het materiaal tijdig arriveert is er vrijdag een verrassing, waarin een geslaagde therapie van een gecompliceerde maar begrijpelijke situatie heel helder wordt verfilmd. Een film met kop en staart die een der mogelijkheden laat zien waarmee patienten effectief geholpen worden.

Marius Romme

voortaan RL!

